

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'. (Έξάμηνο Β') ✱ ΑΘΗΝΑ, 28 ΤΟΥ ΝΟΕΒΡΗ 1910 ✱ ΑΡΙΘΜΟΣ 414

Ένας λαός ύψώνεται άμα δείξη πώς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ. Ἀθηنيώτικα γράμματα.
ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ. Μιά κριτική.
ΠΑΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ. In gloriam amatae.
Α. STEINMETZ. Ἡ χρυσή χήνα (Παραμῦθι τῶν ἀδερφῶν Grimm.)
ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ. Ἡ σημασία της.
ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Τάσσι (τέλος. Κεφ. 9, 10, 11 καὶ 12.)
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ

Γιὰ νὰ χτυπηθοῦν τελιωτικὰ κι ἀποτελεσματικὰ τὰ προσωπικὰ τὰ κόμματα πρέπει σήμερα ἔλ' οἱ Ἕλληνες πολῖτες νὰ βρεθοῦμε μπροστὰ στίς κάλπες, πρέπει ἔλοι μας σήμερα νὰ ψηφίσουμε. Ὅταν οἱ τρεῖς ἀρχηγοὶ τοῦ καταραμένου πολιτικοῦ παρελθόντος μποῦκοτάριζαν, νὰ ποῦμε, τὸ Βενιζέλο μὲ τὴ δὴλωσή τους πὼς δὲ θὰ κατεβοῦνε στίς ἐκλογές, μιὰ κρυφὴ ἐλπίδα εἶχανε στὴν ψυχὴ τους, πὼς θὰν τοὺς ἀκολουθήσουν καὶ οἱ ραγιαδες τους, οἱ ψηφοφόροι, πὼς δὲ θὰ πάνε δηλ. κι αὐτοὶ νὰ ψηφίσουνε, κ' ἔτσι θὰμποροῦν αὔριο νὰ κοκκορευτοῦν καὶ νὰ ποῦνε :

— Τὰ εἶδατε; Τόσες χιλιάδες ψηφίσανε στὸν τάδε Νομὸ στίς περασμένες ἐκλογές, τόσες χιλιάδες λιγότεροι ψηφίσανε χτές. Ἄρα ἡ χτεσινὴ ἐκλογὴ εἶταν ἓνα εἶδος δημοψήφισμα, ποῦ μὲ δαῦτο ὁ λαὸς μᾶς ἔρηξε δίκιο κι ἀποδοκίμασε τὸ Βενιζέλο.

Αὐτὴ εἶναι ἡ σημασία τῆς σημερινῆς ἐκλογῆς καὶ σήμερα ὁ λαὸς θὰ δείξει ἂ σιχάθηκε στ' ἀληθινὰ τοὺς παλιούς πολιτικούς κι ἂ λαχταράει γιὰ κάτι καινούριο κι ἀνθρωπινώτερο.

Νὰ ψηφίσουμε λοιπὸν ἔλοι μας σήμερα. Πάει καλά. Μὰ εἶναι κ' ἓνα ἄλλο ζήτημα, ἀρκετὰ σοβαρὸ κι αὐτό. Πρέπει νὰ ψηφίσουμε τοὺς Κυβερνητικούς συδουασμοὺς πέρα πέρα, μὲ κλειστὰ τὰ μάτια; Χμ! Ἐδῶ ἴσια ἴσια εἶναι ὁ μέγας ὁ κόμπος. Ἐρούμε ἔλοι μας πὼς γίνονται οἱ συδουασμοί, πὼς κολλάνε μερικὰ σερπετὰ σὲ δαύτους, πὼς γελιέται πολλὲς φο-

ρὲς ὁ Ἀρχηγὸς στὰ πρόσωπα, εἴτε ἀπὸ κακὲς εἰσήγησες, εἴτε δταν εἶναι νιόφερτος, σάν τὸν κ. Βενιζέλο, καὶ δὲν εἶχε τὸ χρειάζουμένο καιρὸ νὰ μᾶς γνωρίσει καλά — τὰ ξέρουμε ἔλοι μας αὐτὰ καὶ νά, γιατί ἔχουμε τὴ γνώμη πὼς πρέπει νὰ διαλέξουμε καὶ νὰ ψηφίσουμε, καὶ νὰ μὴν ψηφίσουμε στὰ στραβά.

Ἄ γίνεῖ ἔτσι ἡ σημερινὴ ἐκλογὴ θάχει διπλὴ σημασία. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ θὰ χτυπήσει τελιωτικὰ τὰ προσωπικὰ τὰ κόμματα κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριὰ θὰ συντρίψει μιὰ γιὰ πάντα τοὺς συδουασμοὺς. Ἄ συντριφτοῦν οἱ συδουασμοὶ θάποδειχτεῖ πὼς ὁ λαὸς μπῆκε πιά στὸ δρόμο τῆς πολιτικῆς του χειραφέτησης.

ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

IN GLORIAM AMATAE

...Καὶ νῦν τε καὶ αἰεὶ ἐγκοιμᾶζω τὴν δύναμιν καὶ ἀνδρείαν τοῦ Ἔρωτος καθ' ὅσον οἶός τ' εἰμί.

ΠΑΑΤΩΝ. — Συμπόσιον XXIX.

1

Τοῦ θαλινοῦ τὰ μάγια εἶχανε σμίξει
τίς ἐρωτιάρες ἀνθίνες μοσκοβολιές.
Παντοῦ κρυφές πηγές ζωῆς εἶχαν ἀνοίξει.
Μὲς στὸ ἀπειρο τριγύριζαν πλάστρες φιλιές.
Βαθιὰς σιωπῆς καὶ ταραχῆς ὀρμές ἀδαρφομένες
τῆς Φύσης διαλαλοῦσαν τοὺς ρυθμούς.
Οἱ πυθυμιές, ὡς στὴ δουλεύτρα δύναμη ὑψωμένες,
εὐκροπούσαν ζωῆς τρικυμισμούς.
Στὸ πνέμα ἔμπρὸς ἐλάνοιχτο τῆς Χτίσης τὸ βιβλίον.
Σοφὴ κ' ἡ ὑπαρξὴ μας ἔλη τέτοιαν ὄρα.
Κ' ἐσύ, τὰ μάτια σου βυθίζοντας στὸ μεγαλεῖο
τῆς Πλάσης, βαθιὰ μούλεγες: Εἶμαι ἔλη ἀγάπη τέρα.

2

Μὲς στὸν ματιῶν σου τὸ βυθὸ τὴν ἀρμονία ζητοῦσα.
Ἐπλάθε ὁ πόνος ἀγνωροῦς ρυθμούς
κ' ἡ ζήση, σάν πηγὴ ὄροσλαλοῦσα,
μουρμούριζε μᾶς ἀνιστόρητους εὐτυχισμούς.
Δὲν ὑπάρχει ἀδειό τίποτα γιὰ μᾶς. Ὅλα γεμάτα
ἀπὸ γλυκοὺς ἀντίλαλους παγκόσμιου τραγουδιοῦ.
Καὶ ξαναζοῦσαν πρόσχαρη ζωὴ τὰ ὄνειρα τὰ φευγάτα
κ' εἶχε ὀμορφιὰ ἡ χαρὰ μας σάν χαρὰ παιδιοῦ.
Κ' ἦταν ἀντίκρου τὰ βουνὰ στὸ φῶς λουσιμένα.
κ' ἦτανε πλάστρα ἡ δύση ὑπόσκηση σάν στοχασμοὺς
[κρυφός.

Και τάδελεπα έλα στής 'Αγάπης τὸ ρυθμὸ θαμένα,
τὶ ἦταν τὸ φέγγος τῶν ματιῶνε σου πῶς δυνατό ἀπὸ φῶς.

3

Κάτου ἀπ' τὴ λεύκα δρυΐδα, στητὴ σάν ἀγαλιμα
τῆς Ἡθης, τὴ δροσιὰ σκορποῦσε.
Κ' ἦσουν ἐλάκαιρη ἡ Ζωή, πὸς μὲ χαμόγελο
τὴ δέξα τῆς Δημιουργίας τραγουδοῦσε.
Στὸ νοῦ μου ἡ δύναμή σου ἐφώθηκε
μονάχος ἐξουσιαστῆς τῆς ζήσης.
Καὶ φάνταζες στὸ σκλαθωμένο πνέμα μου
σάν τὴ χαρούμενη ἑμορφιά τῆς Φύσης.
Κι ἔταν τὰ μάτια σου μὲ σύσανε στὰ βράθη τους.
ἔφερα τὴ λατρεία μου κι ἀπ' τὴν 'Αγάπη πέρα.
γιατὶ στὴν πλάστρα σου τὴ νιότη ἀντίκρουζα
τοῦ ἄφταστου Πόθου τὴ μητέρα.

4

Σάλευε μὲς στοῦ δειλινοῦ τ' ἀπόσκια γλυκιὰ εἰρήνη.
Ἄλλα σὲ βυθισμὸ εἶχαν πέσει. Ἡ Πλάση
ἦταν ἐλάκαιρη ἡ γαλήνη.
Κι ὁ νοῦς μας εἶχε τῆς σιωπῆς τὴν ἁρμονία ἀγκαλιάσει
Τὸ ἀγέρι δὲν ἀνάδενε τὰ φύλλα ὡς γιὰ νὰ κλάψῃ.
Κάθε πουλάκι σὲ κλαδὶ στεκόταν ζυγισμένο.
Στὴ ρεματιά του ἀπότομα κι ὁ γρόλλος εἶχε πάψει.
Σάν μυστηρίου προμήνυμα παντοῦ ἦταν ἀπλωμένο.
Κ' ἐνθ' ἅγιος τρόμος ἔδενε μὲ τὴ σιωπὴ τὸ πνέμα,
ἀρχίζε ὁ Πόθος γύρω μας τὰ δίχτυα του ν' ἀπλώνῃ.
Καὶ νοιώθαμε, σάν νὰ γλυτόναμε πὸ κάθε γλυκὸ φέμα,
πῶς στῆς 'Αγάπης τὸ βυθὸ τῆς Φύσης ὁ ρυθμὸς τελιόνει

5

Ἄλλο τὸ φῶς τῆς εἶχεν ἡ ἑμορφιά παντοῦ σκορπίζε
κι ἔλα τὰ νοιώθαμε σάν φῶς ὡς στὴν ψυχὴ νὰ φτάνουν.
Τὸ καθεὶ μὲ πάθος εἶχαμε ἀγαπήσει
σάν ἀκριβοῦς δικούς μας. πὸς τὲ λίγο θὰ πεθάνουν.
Καὶ μιὰ στιγμή, σάν τοὺς πρωτόγονους ἀνθρώπους ἑα-
|ψνισμένοι,
κάποια παραπονιάρια καὶ γλυκιὰ ἁρμονία
ἀπ' ἔλα τὰ τριγύρω μας ἀκούσαμε νὰ βγαίνῃ,
κ' ἔσφιζε τὴν καρδιά μας θλίψη κι ἀγωνία.
Μὰ ἐνθ' βουθολοστοχαστικοὶ στηλόναμε τὰ μάτια κάτου.
μέσα μας χύθηκε μ' ἑρμὴ κάποιε μυστήριε νέε.
Τὸν ἔρωτα ὡς στὴ δύναμη φέραμε τοῦ θανάτου
καὶ νοιώθαμε τὸ θάνατο σάν τὴ Ζωὴν ὄρατο.

6

Ἡ νύχτ' ἀργὰ κατέδαινε· σ' ὅλη τὴν Πλάση
χυνόταν ἡ σιωπὴ· κάποια μουγκάδας μαργουσὴν
ἔλα τὰ πάντα εἶχεν ἀγκαλιάσει·
κι ἔλα γνωρίζανε τῆς μοναξιάς τὴν ἁγισσύνη.
Τὸ πνέμα λεύτερο ἔδρισκε τοῦ βυθισμοῦ τὸ δρόμο.
Εἶχε ἡ καρδιά ἀνταπόκριση γλυκιὰ μ' ἔλη τὴ Φύση.
Δεμένοι οἱ πόθοι μένανε στῆς ἁρμονίας τὸ νόμο.
Τῆς ἑμορφιάς ἡ λάμψη φώτιζε τὴ ζήση.
Κ' εἶχε ἡ ψυχὴ μας τὸ βαθὺ ζυγώσει πόθο.
σάν τις στιγμὲς, πὸς λαχταράει σὲ κάτι νὰ πιστεύῃ.
Κ' ἐσὺ, ψηλά σηκώνοντας τὰ μάτια, ἔλεγες:—Νοιώθω,
ἔτι παντοῦ καὶ μέσα μας Ζωὴ κι 'Αγάπη βασιλεύει.

7

Ἀστροφεγγιάς μυστήριε στὸν οὐρανὸ.
Τριγύρω μας βαθιὰ γαλήνη.
Γύριζε ὁ νοῦς μὲς σὲ ταξίδι μακρυνὸ
κ' εἶχανε οἱ θλίψεις ἔξω ἀπ' τὴ ζωὴ μας μείνει.
Εἶχανε γίνοι ἕνα τὸ πάντα κ' ἡ στιγμή.
Ἄργος κι ὁ νόμος κάθε χαλασμοῦ κοιμόταν.
Δημιουργίας ἔσποῦσε ὀλοῦθε ὀρμύ.
αἰωνιότητα παντοῦθε ἀποκρινόταν.
Κ' ἔμελλε, ἐλάκαιροι ἀρπαγμένοι ἀπὸ τὴ Φύση,
θριαμβευτὴ μας νοιώθαμε τὸν Πόθο...
Κ' ἔτσι, πρὶν ἡ ματιά σου ἐρωτημένη μὲ ρωτήσῃ,
σοῦ εἶπα:—Τὸ πῶς σ' ἀγαπᾷ τώρα τὸ νοιώθω.

8

Τῆς ζήσης τὸ μυστήριε τόχαμε ἀντικρύσει.
Δούλευε ἡ 'Αγάπη ἀκούραστη, νὰ ξεδιαλύνῃ
τὸ πῶς ὁ κάθε Πόθος πλάθεται καὶ πῶς θὰ σῆσῃ.
Κ' ἔτσι ἡ σοφία πιστὴ συντρόφισσά μας εἶχε γίνοι.
Κ' εἶχε γιὰ μᾶς ξεχωριστὴ τὴ χάρη
κάθε ἀπαλὸ μουρμούρισμα τοῦ ἀγέρα·
κάθε φιλή, πὸς τ' ἄνθια στέλνανε στὸ λαγαρὸ φεγγάρι·
κάθε πουλιοῦ τραγούδι, πὸς ἔσθηνε μακριὰ καὶ πέρα.
Μιλοῦσαν ἔλα στὴν καρδιά μας. Κ' ἡ ψυχὴ μας.
τὰ σύνορα τῆς ζήσης προσπερνώντας, εἶχε ἀπλώσει
τὴν ὑπαρξὴ μας ἔλη μὲς στὸν πόθο: ἡ προσευκὴ μας
ὡς στὴ λατρεία τοῦ ὑπέρατου ρυθμοῦ νὰ σώσῃ.

9

Πλάστρα ἡ στιγμή, πὸς βυθισμένους μὲς κρατοῦσ' ἔκει
στὴν ἀνιστόρητη γαλήνη· ἕνα ἡ ψυχὴ κ' ἡ Φύση.
Μ' αἰσθησες χίλιες νοιώθαμε τὴ μυστικὴ
φανέρωση, πὸς γύρω μας σκορποῦσε ἡ ζήση.
Περ' ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινο κι ὁ Νοῦς
λαχτάριζε κάποια θρησκεία νέα νὰ πλάσῃ.
Ἡ σκέψη, λεύτερη ἀπὸ νόμους ταπεινοῦς,
ὅτι πρωτοῦ τὴ δειλιάζε ζητοῦσε ν' ἀγκαλιάσῃ.
Κ' ἐνθ' βαθιὰ στὰ μάτια σου τέτοια στιγμή
κοιτοῦσα, σίμισσα ὅτι κυνηγοῦσα.
Τὴ νέα θρησκεία μου ἔφτανε, γιατί
περσότερο κι ἀπὸ τὴ Φύση σ' ἀγαποῦσα.

10

Δὲν εἶχε τέλμη ἡ γλώσσα μας νὰ λῶσῃ
τὴ σιωπὴ, πὸς σκλάβους μᾶς κρατοῦσε.
Τὸ πνέμα μόνο πάσκιζε μακρότερα νὰ ἑρμύσῃ
καὶ λεύτερο νὰποκριθῇ σ' ὅτι γροικοῦσε.
Ἐφτανε σάν ἀντίλαλος γλυκὸς μὲς στὴν καρδιά ἡ να
|γεῖτρα
τῆς χαροκόπας Φύσης μουσικῆ. Κ' ἔμελλε σὲ βῦθος
ἅγιο πεσμένοι,στοχαζόμενατε:—Δὲν εἶν' ἡ 'Αγάπη ψεῖτρα
κ' ἡ δέξα τῆς δὲν εἶναι μῦθος.—
Ἄ ἕνας τὸν ἄλλο νοιώθαμε σάν δύναμη, πὸς μένει
πάντα ἑμορφῆ καὶ πάντ' ἀνίκητη τὴ ζήση, νὰ γεμίζῃ.
Κ' ἔτσι, περσότερο μέσα στὴ Φύση βυθισμένοι,
μὲ τὴν 'Αγάπη βλέπαμε νέα Ζωὴ ν' ἀρχίζῃ.

11

Τὸ πανηγύρι μὲς στοὺς κάμπους εἶχε ἀρχίσει.
Γελοῦσε γύρω μας χαρὰ δροσάτη.

Σάν τῆ δουλεύτρα μέλισσα εἶχε κ' ἡ καρδιά τρυγῆσαι
 τίς πιθυμίες. Καί μέσα μας βασίλευε ζωὴ γεμάτη.
 Καί διαλαλοῦσε ἡ νιότη τὴν ἑρμὴ τὴν πλάστρα·
 κι ἔ στοχασμὸς τῆς ἑμορφιάς τὰ μάγια εἶχε ἀποτάξει·
 κι ἀποδιωγμένη κάθε δύναμη χαλάστρα·
 κ' ἦταν οἱ κόσμοι γιὰ τὸ νοῦ ρυθμὸς καὶ τάξη.
 Κι ἔλα ἄρμονία, κι ἔλα αἰσθημα, κι ἔλα σοφία,
 κι ἔλα συνείδηση τῶν ψεύτικῶν μας πέθων καταλύτρα,
 κι ἀπάνω ἀπ' ἔλα τῆς Ἀγάπης σου ἡ θρησκεία
 σάν παντοδύναμη τῆς νέας ζωῆς μας κυβερνήτρα.

12

Περίγυρα τὰ ζέντρα ἴφθοναν τίς κορφές·
 κ' ἐμοιαζε σάν ἑρμῆς ξεχειλιζομα τὸ φούντωμά τους.
 Τὰ χόρτα ἀνατριχίλες νοιώθανε κρυφές
 κ' ἦταν ζωῆς πλημμύρα τὸ αὐγινὸ ξεφάντωμά τους.
 Τὰ μύρια ζούδια σκόρπιζαν πρόσχαρη χλασθή·
 κ' ἦταν τὸ πανηγύρι τους πλάστρας Ἀγάπης ὠρισόβνη.
 Μέσ στῆς αὐγῆς τὸ ἀντίφωγο καθρεφτιζόταν ἡ Ζωή·
 στὸ πνέμα ἡ Φύση φάνταζε μάννα γεμάτη καλοσύνη.
 Καί σάν νὰ φώτιζε τὸ πνέμα μου τὸ δυνατὸ
 τῆς ἑμορφιάς σου φέγγος, τῆ λατρεία γυροῦσα
 σ' ὕμνο γιὰ σένα καὶ τῆ Φύση· καὶ μὲ σεβασμὸ
 σ' ἐσένα τῆ μελλούμενη μητέρα προσκυνόουσα.

ΠΑΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΣΙΡΙΑΝΗΣ

ΤΑΣΩ*

9.

Εἶδα πὼς εἶχα μπλέξει στὰ γερά, ἕσο δὲν τὴ
 φανταζόμουνα. Μετάνοισα πὺ ἀρρεθωνιάστηκα ;
 Ὅχι βέβαια. Μὰ μετάνοισα γιὰ τὰ περασμένα, γιὰ
 τὴν ἀμυαλιά μου νὰ ξεχάσω τόσο τὴ θέση μου. Κ'
 ἐγὼ δὲν ἤξερα πὼς θάβγαίνα ἀπ' τὸ μπερδεμα. «Θά
 τῆς πᾶω τὰ δυὸ παιδιὰ στὴν πόρτα τῆς !» Δὲν μπο-
 ροῦσε νὰ φύγει ἀπ' ταῦτιά μου αὐτὸς ὁ λόγος. Τι-
 νος παιδιὰ ; Τὰ βρώμικα παιδιὰ τοῦ Νικολούλα ;
 Εἶναι τοῦ Νικολούλα ἀλήθεια ; Πρώτη φορά τὸ στο-
 χαζόμουνα καὶ ρωτοῦσα σοδαρά τὸν ἑαυτὸ μου.
 Πολλὲς φορές μοῦ τόχε πει στὰ χωρατὰ ἡ μάννα
 τους, πὼς μοῦ μοιάζουνε. Στὰ χωρατὰ μοῦ τόχε
 πει κάποτε κ' ἕνας συνάδερφός μου. Κάποτε μπο-
 ρεῖ νὰ τοὺς εἶχα ρίξει κ' ἐγὼ κρυφὲς ματιές, ζητών-
 τας ἀπὸ περιέργεια νὰ βρῶ σ' αὐτὰ κατιτίς δικό
 μου, μὰ ποτὲ τὸ ζήτησμά μου δὲν ἔφτασε πέρα ἀπὸ
 τὴν περιέργεια τῆς στιγμῆς. Οὕτε κ' ἤθελα νὰ τὸ
 στοχάζομαι στὰ σοδαρά. Μὰ τώρα, αὐτὴ τὴ νύχτα,
 ἄρχισε νὰ μὲ βασανίζει ἡ ἰδέα καὶ γύρευα νὰ τὰ
 φέρω ἐλδύολα μπροστά μου, νὰ θυμηθῶ τὰ πρόσω-
 πὰ τους, τὰ σουσοῦμα τους. Μὰ δὲ μοῦ ρχόντανε
 στὸ νοῦ παρὰ θολές οἱ εἰκόνες τους, χαμένες. Ἐ-
 βλεπα μόνο δυὸ σκουλήκια βρώμικα, σκονισμένα καί
 ξυπόλυτα, καθὼς τὰ εἶχα δεῖ τὴν περασμένη αὐγὴ
 νὰ σέρνονταν τριγύρω ἀπὸ τὰ σταχτωμένα πόδια
 τῆς μάννας τους. Μιά ἀηδία μ' ἔπιανε κι ἀπὸ κείνα

κι ἀπὸ τὴ μάννα τους κ' ἔκλεινα σφιχτὰ τὰ μάτια
 γιὰ νὰ διώξω τὴ σιχαμερὴ εἰκόνα. Μὰ πάλι ὁ λό-
 γος τῆς Τάσως δὲ μοῦ ἔβγαίνε ἀπὸ τὸ νοῦ, κ' ἡ ἰ-
 δέα, πὼς τὰ δυὸ αὐτὰ παιδιὰ θὰ πηγαίνανε μπρο-
 στά στὴν πόρτα τῆς ἀρρεθωνιαστικιάς μου, μὲ ξα-
 ναγρίεβε. Πάνε ἔλα, πάνε, στοχαζόμουνα φουρκι-
 σμένος. Αὐτὸς ὁ διάβολος εἶν' ἄξιος νὰ τὰ κάμει ἔ-
 λα. Τᾶγριο τῆς μάτι τὰ γυαλιστερά τῆς δόντια μὲ
 τρομάζανε μπροστά μου ἔλα τὴ νύχτα. Κ' ἐγὼ νὰ
 μὴν τὸ στεῖλω, θὰ μοῦ στείλουν ἐκεῖνοι τὸ δαχτυ-
 λίδι πίσω, σάν τὰ μάθουνε. Μοῦ ρχόντανε νὰ σκάσω
 σάν τὸ συλλογιζόμουνα.

Τὴν ἀγάπησα μονομιᾶς τόσο πολὺ τὴν ἀρρεθω-
 νιαστικιά μου καὶ μὲ λυποῦσε τόσο ὁ φόβος μὴν τὴ
 χάσω ; Ἀγάπη τραγικὴ δὲ μ' εἶχε πιάσει, δίχως ἄλ-
 λο. Μονάχα μιὰ συμπάθεια καὶ στοργή, πὺ πρώτη
 φορά τὴν ἐννοιωθα καὶ μοῦ φαίνότανε σάν κάτι με-
 γαλήτερο, ἱερώτερο ἀπὸ κείνο πὺ ἐννοοῦσα ὡς τότε
 μὲ τὸ λόγο ἀγάπη. Μόλις τὴν εἶδα, μόλις ἀλλάξα-
 με τὰ δαχτυλίδια καὶ φόρεσα στὸ χέρι μου τὸ δικό
 τῆς, κατάλαβα μέσα μου πὼς αὐτὸ εἶτανε τὸ θέλη-
 μα τοῦ Θεοῦ καὶ πὼς μπήκα πιά στὸν ἴσιο δρόμο
 του. Τότε ἐννοιωσα καὶ τὸ δεσμὸ τῆς μάννας μου
 μὲ τὸ μακαρίτη τὸν πατέρα μου, τότε κατάλαβα
 καὶ ξήγησα ἔλα ἐκεῖνα πὺ τᾶβλεπα μικρὸς καὶ δὲν
 τὰ νοῦσα, θέλω νὰ πῶ τίς ζήλιες τῆς μητέρας μου
 πὺ πιάτεθε τὸν κόσμο ποῦλεγε πὼς τοῦ μακαρίτη
 τοῦ πατέρα μου τοῦ ἀρέσανε τὰ περαστικάματα.
 Καὶ τὸ αἶσθημα αὐτὸ πὺ ἐννοιωθα γιὰ τὴν ἀρρε-
 θωνιαστικιά μου δὲν εἶτανε μικρὸ πρᾶμα. Μὰ κοντὰ
 σ' αὐτὸ δὲν τὸ θαρροῦσα καὶ μικρὸ νὰ χάσω στὰ
 καλά καθούμενα τίς ἄλλες τίς ὠφέλειες πὺ εἶχε
 γιὰ μένα αὐτὸς ὁ γάμος. Ὁ Νικολούλας δὲν εἶχε
 πει πολὺ σάν εἶπε πὼς εἶχα βάλει τὰ γυαλιὰ ὀλω-
 νῶν τῶν ἄλλων. Ἦξερα πὼς τὴν ἀρρεθωνιαστικιά
 μου τὴν εἶχανε πολλοὶ στὸ μάτι. Ἐνας ἄλλος για-
 τρὸς τὴν εἶχε γυρέψει κιάλα καὶ τὸν κατάλαβα πὼς
 μὲ κρύα καρδιά μ' εὐκρίθηκε σάν ἔμαθε τὸν ἀρρε-
 θῶνα μου. Μὲ τὸ γάμο αὐτὸ σιζάνανε ἔλα καὶ καλή-
 τερα τὰ οικονομικά μου· θὰ ξεκαινούργωνα τὸ σπιτί
 μου, θάγύραζα τὰ πενήντα στρέμματα πὺ μὲ τρα-
 γότανε ὁ Νικολούλας καὶ τᾶβλεπα κ' ἐγὼ πὼς εἶ-
 τανε μεγάλη ἀνάγκη, καὶ θὰ μοῦ περισσέθανε καὶ
 κάμποσες χιλιάδες γιὰ νὰ τίς τοκίζω. Ὅλα ἔπως τὰ
 λογάριαζα καὶ τᾶθελα. Καὶ τώρα νὰ καθοῦνε ἔλα
 ἀνεπάντεχα ! Καὶ κοντὰ σ' αὐτὸ, τὸ σουσοῦρο, τὸ
 σκάνταλο ! Δὲν εἶμουνα πιά νὰ σταθῶ στὸν τόπο.
 Ἦξερα πὼς δὲν εἶμουνα οὔτε ὁ πρῶτος οὔτε ὁ μό-
 νος πὺ βρέθηκα ἔτσι μεπερδεμένος. Πολλοὶ σέρνανε
 στὸν ὦμο τους βάρη τρανήτερα. Μὰ μιὰ καὶ μπο-
 ροῦσανε νὰ τὸ κρατοῦνε κρυφά, ἔλα εἶτανε καλά
 καμωμένα. Φανταζόμουνα πὼς ἔλα βέβαια ἡ ἀρρε-
 θωνιαστικιά μου, μὰ οἱ γονεοὶ τῆς θάχανε ἀκούσει
 κάτι καὶ γιὰ τὸ δικό μου βᾶρος, μὰ ἔσο αὐτὸ δὲν
 ἔβγαίνε στὸ φόρο καὶ δὲ γινότανε σουσοῦρο, λίγο
 τοὺς ἔμελε. Ἐέρανε καλά πὼς καθέναν πὺ θὰ κά-
 νανε γαμπρὸ δὲ θάπεφτε ἀπὸ τὸν οὐρανό. Τὸ ζήτη-
 μα εἶτανε λοιπὸν νὰ μὴ μαθεφτεῖ τὸ πρᾶμα. Κι
 αὐτὸ μὲ βασάνιζε κ' ἐμένα. Πὼς νὰ προλάβω τὸ κα-
 κὸ πὺ μὲ φοβέριζε πὼς θὰ μοῦ κάμει ὁ ἀγριεμέ-
 νος διάβολος.

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθμὸ 411

Με αυτή τη συλλογή με βρήκε το φως της μέρας στο κρεβάτι, με αυτή στο νου γύρισα απ' τους άρρώστους μου και πήγαινα το μεσημέρι σπίτι μου. Μά ενώ φανταζόμουνά πως ή Τάσω θάχε γυρίσει στην ποταμιά στον άντρα της, νά τηνε άγναντια πάλι στην αλλη της και με κοίταζε με μιὰ ματιὰ σὰ νὰ ρωτοῦσε: Έτσιλεις ή ζχι πίσω, καθως σουπα;

Κ' έτσι πολλές μέρες στην άράδα. Ἡ έμπαινα ή έβγαίνα στην πόρτα μου, έστεκε άγνάντια και με άγριοκοίταζε. Μιαδὺ φορὲς μάλιστα γέλασε τόσο δυνατὰ σάν πέρασα, πὺ οί γειτόνισσες, πὺ καθόντανε μαζί της, ξαφνιστήκανε και γυρίσανε και κοιτάξανε κι αὐτές. Μοῦ γίνηκε βάσανο ή ζωή. Ἡ άγρια ματιὰ της Τάσως με κυνηγοῦσε παντοῦ και καθεφορὰ πὺ πήγαινα στην άρρεθωνιαστικιά μου έτρεμα μὴν την ιδὼ μπροστὰ στην πόρτα με τὰ δὺ παιδιὰ.

Είχε άρχίσει ὁ θέρος δξω κ' έπρεπε νὰ πάω νὰ δὺ πὺ θὰ μπαίνανε στάλωνισμα. Καβαλλίκεφα ἕνα μεσημέρι και πήγα. Βρήκα τὸ Νικολούλα μοναχόνε και παιδεδὸτανε νανάψει τή φωτιά. Μοῦδωσε καλὰ χαμπέρια γιὰ τή σοδειά, δλα πηγαίνανε καλὰ. Μονάχα αὐτὸς δὲν εἶτανε στὰ καλὰ του.

«Βλέπεις παιδέδουμαι μοναχὸς νὰ βράσω κána κολοκύθι», μοῦ εἶπε.

«Ποῦ εἶν' ή Τάσω; δὲν εἶν' ἐδὼ;» μοῦφυγε ἀπὸ τὸ στόμα.

«Δὲν τὴν εἶδες μέσα; δὲν εἶναι στὸ σπίτι;» με ρώτησε κοιτάζοντάς με.

Και τονὲ λυπήθηκα και ντράπηκα. Πρώτη φορὰ τὸ συλλογίστηκα πὺς έπαίξε κι αὐτὸς μέρος στην ιστορία. Τόσα χρόνια πρωτῆτερα μοῦ φαινότανε σὰ νὰ μὴν ὑπαρχε διόλου, τονὲ θαρροῦσα γιὰ ευχαριστημένονε με τὸ κομμάτι πὺ τοῦ εἶχα δώσει κ' έγληφε. Ἄν εἶχε νοιώσει κάτι, ἄν εἶχε ὑποψιαστεί τίποτε, οὔτε τὸ συλλογίστηκα ποτέ. Τὸ σόι τοῦ πατέρα μου βαστοῦσε στὸ χωριὸ του ἀπὸ άρχοντιά. Και νάβλεπε ἀκόμα κάτι με τὰ μάτια του ὁ Νικολούλας, ήξερα πὺς δὲ θὰ κοιτοῦσε ποτέ νὰ με ξεδιαντραπεί.

«Δὲν πρόξεξα», τοῦ ἀπάντησα ἀδιάφορα. «Πότε ήρθε μέσα;»

Ἄναστέναζε: «Εἶναι γιὰ νὰ μὴ χαιρείται ποτές ὁ μαῦρος άνθρωπος: σάν έρχεται τὸνα καλὸ—» Σώπασε μιὰ στιγμὴ. «Και μὴδὰ έχω τὸν ἑαυτὸ μου μοναχὰ», ξανάπε και με κοίταζε. «Νάμουνα γὼ, ἄς κουρεθόμουνά. Μὰ έχουμε τέσους άργάτες. Ποιὸς νὰ τοῦς ζυμώνει φωμί; Ποῦ ξανακούστηκε νὰ παίρνουμε ἀπ' τὸ φούρνο! Τώρα διάλεξε τὴν ὠρα ή άργισμένη νὰ τὴν πιάσουνε τὰ μπουρίνια της.»

«Τί μπουρίνια; τί έπαθε;» μοῦ ξέφυγε πάλι τὸ ρώτημα.

«Ξέρω κ' ἐγὼ τί τὴν έθαλε ή άμαρτία; Σηκώθηκα και μοῦφυγε άξαφνα. Τὴν ἴδια μέρα πὺχες έρθει ἐδὼ ή άφεντιά σου. Αγοφέραμε πὺ δὲ σουκάμε καφέ γλήγορα, κ' έγινε θεριὸ. Τῆς κακοφάνηκε, λέει, πὺ τὴ μάλωσα μπροστὰ σ' ἑλόγου σου.»

«Δὲν ἔχαμες καλὰ νὰ τὴ μαλώσεις», τοῦ εἶπα. «Ἐγὼ δὲν τὴν άφησα νανάψει φωτιά. Βιαζόμουνά.»

«Κ' εἶτανε λόγος αὐτὸς νὰ σηκωθεί νὰ φύγει;

Γιατί τὴ μάλωσα!» Με κοίταξε παράξενα στὰ μάτια Γέλασα βιασμένα.

«Άγάπες, άγάπες, Νικολούλα», τοῦ χτύπησα τὸν ὦμο. «Μὴν τὴν έδειρες, μωρέ;»

«Μιὰν άμπωχτιά της έδωσα. Και νὰ τὴν έδερνα! Γυναίκα δὲν τὴν έχω; Έπρεπε τώρα, ἀπάνω στη φωτιά, νὰ φύγει; νὰ μ' άφήσει μοναχόνε; Τῆς παράγγειλα ψὲς τὸ βράδι με μιὰ άργάτισσα: ή θὰ γυρίσει πίσω γλήγορα ή θὰ πάω νὰ τὴ φέρω με τὸ στανιὸ. Κι: ἀλήθεια, ἄς έχει χάρη πὺ δὲν μπορῶ νάφήσω τὰ δεμάτια ξάπλα στὸ χωράφι. Αὔριο πὺ θὰ τάχουμε δλα στάλωνι, θὰ πάω νὰ τὴ φέρω δέροντας, ἄ δὲν έρθει ἀπόψε μοναχή της.»

«Ἄσε τὰ χωροφυλακιστικα: κοίτα πὰρ' τὴνε με τὸ καλὸ. Θὰ πάω νὰ τῆς πῶ κ' ἐγὼ δὺ λόγια», τοῦ εἶπα.

Ἐννοεῖται πὺς δὲ μοῦ πέρασε στὸ νου και νὰ τὸ κάμω.

Σὲ δυστρέις μέρες έμαθα ἀπὸ τὴ μάννα μου πὺς ήρθε ὁ Νικολούλας μέσα και δάρθηκε με τὴ γυναίκα του. Μαζέφτηκε ή γειτονιά.

«Τὰ βλέπεις τώρα πὺς έρχονται τὰ πράματα; Τί θάπογίνει, ἕνας θεὸς τὸ ξέρει», μοῦ εἶπε ή μάννα μου.

«Και τί μὰς μέλει ἑμὰς γιὰ ξένες έγνοιες;» τῆς ἀπάντησα γιὰ νὰ κόψω τὴν κουδέντα.

Με κοίταξε πικρά: «Ἄσ' τα τώρα αὐτὰ. Πές μου μονάχα πὺς θὰ ξεμπερδέψουμε. Φοβερίζε: στη γειτονιά. Κοίτα νὰ τὴ συχάσεις ὅπως μπορεῖς.»

Δὲν τῆς ἀπάντησα και σωπάσαμε κ' οί δὺ.

Τῆν ἄλλη μέρα τὴν ἔκραξε κ' ή ἴδια ή μάννα μου νὰ τῆς μιλήσει.

«Δὲν ντρέπεσαι. μωρή;» τῆς εἶπε: «τί εἶν' αὐτὰ πὺ ἀκούω; Γιατί δὲν πὰς δξω στὸν άντρα σου;»

«Δὲν έχω κέναν άντρα», τῆς ἀπάντησε ή Τάσω.

Ἡ μάννα μου πάσκισε κάτι νὰ τῆς πει, νὰ τὴν έρμηνέψει, μὰ ἐκεῖνη τὴν ἔκοψε πάλι:

«Δὲν έχω κέναν άντρα, σουπα. Ξεφορτώσου με» Και τῆς γύρισε τὴν πλάτη κ' έφυγε.

10.

Θὰ πέρασε έτσι κανένas μήνας. Ἡ Τάσω δὲν πήγαινε στὸν άντρα της πὺ τὴ γύρευε, μὰ καθόντανε με τὰ παιδιὰ της στὸ χωριὸ και φοδερίζε στη γειτονιά. Σὰ μ' έπαίρνε τὸ μάτι της, με κοίταζε πότε άγρια, πότε περιγελαστικά. Μιὰ μέρα καθως έστρηθα στὸ δρόμο στη γωνιά τοῦ σπιτιοῦ μου, τὴν εἶδα πὺ έβγαίνα καρσι ἀπ' τὸ φούρνο.

«Ντρέπεσαι ἔ; ντρέπεσαι; καλὰ: πὺ θὰ μοῦ πὰς;» μοῦ φώναξε σάν εἶδε πὺς έσκουφα τὰ μάτια και τάχονα τὸ βῆμα γιὰ νὰ μὴν ἀπαντηθῶ μαζί της.

Μιὰν ἄλλη πάλι, καθως έβγαίνα, εἶτανε στὸ δρόμο.

«Νάτος! Νάτος!» εἶπε στὰ παιδιὰ της πὺ παίζανε δξω ἀπὸ τὴν πόρτα της, κ' ἐκεῖνα σταθήκανε και με κοιτάζανε. Και γύρισε και κοίταξε κ' ἕνας γείτονας πὺ περνοῦσε.

Ἄποφάσισα και ρχόμουνά στὸ σπίτι μου ἀπὸ μιὰ πορτοπούλα ἀπὸ τὸ πίσω μέρος. Μὰ γιὰ νὰ μπῶ

ἀπ' αὐτὴ ἔπρεπε ὄχι μοναχὰ νὰ σκύβω, μὰ νὰ περνώ κι ἀπὸ ἕνα στενὸ σοκάκι, μπροστὰ ἀπ' τὶς πόρτες ἕνα σωρὸ παλιόσπιτον, μὰ δρασκελῶ παιδιὰ, τεντωμένα γνέματα, νὰ βουτῶ στὶς λάσπες, νὰ σκοινιάζω σὲ ἀπλωμένα ρουχὰ καὶ σὲ σκάφες καὶ κοφίνια. Ντρεπόμουνα τὸν ἑαυτὸ μου. Μοῦ φαινότανε πὼς ἔλες οἱ γυναίκες, ποῦ μὲ βλέπανε νὰ περνώ ἀποκεί, γελοῦσανε μ' ἐμένα. Πολλὲς φορές ἔνοιωθα τόσο βαρεμένη τὴν ψυχὴ μου, ποῦ πρόσμενα σὰ λυτρωμὸ νὰκούσω πὼς πῆγε ἢ Τάσω μὲ τὰ δυὸ παιδιὰ στὴν ἀρρεβωνιαστικιά μου. Νὰ τελειώσει ἢ ἱστορία αὐτή, ἔλεγα, νὰ συχάσω.

Ἡ Τάσω δὲν πῆγε, μὰ πήγανε τὰ φοβερίσματα τῆς Τάσως σταυτιά της. Ἕνα δειλινό, ἐκεῖ ποῦ πῆγα νὰ περάσω καμιά ὥρα μαζί της, τὴ βρήκα κλαμένη.

«Μὲ πήρες στὸ λακμό σου», μοῦ εἶπε ξαναγεμίζοντας δάκρυα τὸ μαντίλι της· «δὲν ἔπρεπε νὰ μπεῖς στὸ σπίτι μου πρὶ νὰ ξεμπλέξεις μὲ τὶς παλιές σου ἀγάπες.»

Δὲν εἶχα τί νὰ τῆς ἀποκριθῶ. Νὰ τῆς ἔλεγα πὼς εἶτανε ὅλα ψέματα, ἢ νὰ ντροπιοζόμουνα διπλά. Τῆς γύρευα συμπάθεια.

«Ἐχεις ὅλα τὰ δίκια», τῆς εἶπα. «Μὰ ποιὸς νέος δὲν τὴν παθαίνει; Ποιὸς γεννιέται μυαλωμένος;»

Ἡ ἀρρεβωνιαστικιά μου εἶτανε καλόκαρδος καὶ φρόνιμος κορίτσι. Τὴν παρηγόρησα καὶ κατάλαβα πὼς μοῦρριξε δίκιο μέσα της.

«Ὁ κόσμος», μοῦ εἶπε μοναχὰ, σακρῶζοντας πάντα. «Βουίξανε τὰ στόματα τοῦ κόσμου καὶ τονε ντρέπομαι.»

Τῆς ξανάρριξα καὶ σ' αὐτὸ δίκιο καὶ τῆς ξαναγύρευα συμπάθεια. Εἶχα καταλάβει πὼς ντρεπότανε ἄλλο τόσο τὸν κόσμο νὰ θυμώσει ἀπ' ὅσα ἔμαθε καὶ νὰ χαλάσει τὸν ἀρρεβώνα. Εἶχα μπεῖ πιὰ μέσα στὸ σπίτι. Σὰν κατέβαινα τὴ σκάλα της, ἔνοιωσα πὼς εἶμουνα ἀλαφρωμένος καὶ κόντευα νὰ γελάσω μὲ τοὺς φόβους ποῦ μὲ βρασιάζανε τόσον καιρὸ. «Τόσον καιρὸ καὶ δὲν ἔμαθες ἀκόμα τὸν κόσμο», ἔλεγα στὸν ἑαυτὸ μου. Δὲν πέρασα ἀπὸ τὸ στενὸ γιὰ νὰ πάω στὸ σπίτι μου καὶ μπήκα στὴ μητέρα μου γελοῦμενος. Εἶδα πὼς τήνε ξάφνισε κι αὐτὴ ἢ καλὴ μου διάθεση. Σὲ δυστρέις μέρες, ποῦ ξαναπέρασα νὰ δῶ τὴν ἀρρεβωνιαστικιά μου, δὲ μοῦ ξανάπιασε διόλου τὴν κουθέντα.

Κατεβαίνοντας, βρήκα στὴν ἀγορὰ τὸν πεθερό μου καὶ μὲ πήρε καὶ πήγαμε στὸν καφενέ. Τὸν κατάλαβα πὼς εἶχε κάτι νὰ μοῦ πει καὶ καρτερούσα. Καὶ πράματις ἐκεῖ ποῦ πῖναμε τὸν καφέ μας γύρισε ἄξαφνα καὶ μὲ ρώτησε:

«Μὲ συμπάθῃς νὰ σοῦ πῶ ἕνα λόγο;»

«Λεύτερα», τοῦ ἀπάντησα.

«Δὲν τῆς δίνεις τίποτες ἐκεῖνῆς τῆς παλιογύναικας, νὰ τῆς βουλωθεῖ τὸ στόμα», εἶπε χαμηλώνοντας τὴ φωνή. «Νὰ πάει στὸ διάολο, νὰ λείψουνε ἀφορμές ἀπ' τὸν κόσμο.» Κ' ἔκαμε ἕνα κίνημα μὲ τὸ χέρι.

Τὸν κοίταξα κοκκινίζοντας. Ὅσο κι ἂν ἢ ἱστορία αὐτὴ δὲ μὲ φοβίξε πιὰ, τὸ ξάνοιμα τέτοιος κουθέντας μὲ τὸν πεθερό μου μὲ μούδιασε λιγάκι.

«Δὸς τῆς καναδυὸ χαρτιά, νὰ πάει νὰ χαθεῖ», ξανάπε. «Σφάλματα εἰν' αὐτά, μὰ ἔλοι μὰς τὰ κάμαμε. Μιὰ φορὰ εἶναι νιὸς κανέναν.» Ἐπειτα ἄλλαξε κουθέντα.

«Ἐ, δὲ θὰ βάλεις νὰ φτιάσεις τὸ σπίτι», μοῦ ξανάπε ἄξαφνα σὲ λίγο. «Πότε λὲς γιὰ τὸ γάμο;»

«Πότε λέτε ἐσεῖς;» ἀπάντησα.

«Ἐμεῖς ἐτοιμοὶ εἴμαστε. Ὅποτε σ' εὐκολώνει ἐσένα.» Μὲ κοίταζε μὲ τέτοιον τρόπο, σὰ νὰ μοῦλεγε: «Τί κάθεσαι;»

Κατάλαβα πὼς ἐκεῖνοι βιαζόντανε περισσότερο ἀπὸ μένα. Τὴν ἄλλη τὴ βδομάδα ἔβαλα μαστόρους κι ἀποφασίσαμε τὸ γάμο γιὰ τὸ χινόπωρο. Μὰ σὲ λίγο τὸ βρήκαμε καλῆτερο νὰ μὴν καρτερέσουμε τὰ πρωτοβρόχια. Τὴν ἀρρεβωνιαστικιά μου τὴν πειράζανε κρυφθέρμες ποῦ καὶ ποῦ καὶ θάτανε καλὸ νάλλαζε τὸν ἀέρα, νάκανε καὶ μερικὰ λουτρά στὴ θάλασσα ὅσο εἶτανε καλοκαίρι ἀκόμα. Τὸ καλοκαίρι μοῦ εἶτανε κιόλα πιὸ εὐκολο κ' ἐμένανε νὰ λείψω ἀπ' τοὺς ἀρρώστους μου. Ἔβαλα ἕναν ἄλλονε γιατρὲ στὸ πόδι μου γιὰ μερικὲς βδομάδες, κάμαμε ἕνα ἀπόγιομα τὸ γάμο σ' ἕνα ξωκλήσι τοῦ χωριοῦ καὶ φύγαμε ἴσα κιόλα μὲ τὸ ἀμάξι.

11.

Γύρισαμε ἔταν εἶχε πιὰ χινοπωριάσει. Τὸ σπίτι μας μὰς δέχτηκε ἐτοιμο πιὰ, καλοχρωρισμένο, φρεσκοχρωματισμένο. Μοῦ ἀνοιγε διπλὰ ἢ καρδιά σὰν ἔβλεπα πὼς ἢ γυναίκα μου εἶτανε εὐχαριστημένη ἀπ' ὅλα. Κ' ἐγὼ εἶμουνα εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ ταξίδι μου καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴν παντρεία μου. Μόνο σὰ βγήκα μὰ στιγμή μὲ τὴ γυναίκα μου ἔξω στὸ μπαλκόνι, ποῦ ἀνοίξαμε μὲ τὴ νέα διαίρεση τοῦ σπιτιοῦ, φοβήθηκα μὴν κάμει ἢ Τάσω ἀποκαρσὶ καμὰ τρελαμάρα. Μὰ ὅτε βγήκε ὀλότελα. Σὰ μὲ εἶδε ὕστερα ποῦ ἔβγαίνα ἔξω, μοῦ γύρισε τὶς πλάτες μόνο.

Ἡ μάνα μου μοῦ εἶπε τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο γιὰ τὶς δουλειές ἔξω στὰ χτήματα. Μὰ μοῦδωσε καὶ τὸ χαμπέρι πὼς ὁ Νικολούλας ἀνημπόρεψε. Μιὰ μέρα, ἐκεῖ ποῦ πότιζε, γλύστρησε κ' ἔπεσε μὲς τὸ νερό, κι ἀποτότες δὲν μπόρεσε νὰ τὸ ξαναπάρει ἀπάνω του. Μοναχὸς κιόλα καθὼς ἔμεινε, ἀναγκάστηκε νὰ βάλει γιὰ βροθὸ ἕναν ἄλλονε.

«Δὲν ξαναπῆγε ἢ Τάσω;» ρώτησα τὴ μάνα μου.

«Μὴν τὰ ρωτᾷς», μοῦ ἀπάντησε κ' ἔκοψε τὴν κουθέντα, σάμπως νάχε νὰ μοῦ πει πολλὰ καὶ προτίμησε νὰ σωπάσει.

«Νὰ πεταχτεῖς ὁ ἴδιος, νὰ δεῖς τί γίνεται ἐκεῖ ἔξω», μοῦ εἶπε μόνο.

Τὸ δειλινὸ καθάλλησα καὶ πῆγα. Βρήκα τὸ Νικολούλα κατακίτρινο. Μόλις ποῦ σερνότανε. Ἀπὸ τὴν ὄψη του κατάλαβα τί τρέχει.

«Τί τᾶρριζες, βρέ χωροφύλακα; Κουράγιο», τοῦ εἶπα καὶ τοῦ ἔπιασα τὸ χέρι του· «δὲν εἶναι τίποτες, μωρέ· θὰ σοῦ περάσει.»

«Πάει, ἔλωσα, γιατρέ· δὲ βαστάω ἄλλο. Καὶ νὰ μὴν εἰς' ἐδῶ κ' ἢ ἀφεντιά σου», μοῦ εἶπε μὲ

τρεμόδηστη φωνή. Τὸ χέρι του ἔκαιγε κ' ἔτρεμε κι αὐτό.

«Κάθε πότε σοῦρχεται;» τὸν ρώτησα πιάνοντας τὸ σφυγμὸ του. Μὲ κοίταξε χαμένα, σὰ νὰ μὴν ἀκουσε, νὰ μὴν κατάλαβε τί τὸν ρώτησα.

«Ἡ θερμὴ, διάσολε», τοῦ φώναξα· «ἢ θερμασά, ἢ κάψα, πὼς τὴ λέτε ἀπάνω στὸ χωριό μας»

«Σὰν καὶ μ' ἀφήνει ντίπ; Ἄναψα, κήκηκα ὄλο νὰ πίνω θέλω. Γ' ἄδειασα τὸ δόλιο τὸ πηγάδι.»

«Δὲν πῆρες κινίνο; Ἰτί σοῦδωσε ὁ γιατρός;»

«Δὲν μπορῶ νὰ τὸν πάρω τὸν ἀνεμὸ μοῦρχεται ἀναγούλα», μοῦ εἶπε καὶ χαλάσανε χειρότερα τὰ μούτρα του.

Τὸν ξάπλωσα χάμω καὶ τὸν ξέτασα.

«Σήκω, καθάλλα τ' ἄλλο τ' ἄλλο νὰ πάμε μέσα· δίχως ἄλλο ἀπόψε», τοῦ εἶπα σὰ σηκώθηκε.

Μὲ κοίταξε μουδιασμένα: «Κ' ἐδῶ πού ν' ἀφήσω τὸν καρπό; πού ν' ἀφήσω τόσο βιό;» μοῦ ἀπάντησε.

«Μὴ σὲ γνοιιάζει. Ἐγὼ φροντίζω καὶ δὲν πάει χαμένο τίποτε. Ἐσὺ νὰ γίνεις μοναχὰ καλά», τοῦ εἶπα.

«Δὲν ἔρχουμαι, γιατρέ», ἀπάντησε καὶ μὲ κοίταξε στὰ μάτια.

«Τί λές, μωρέ; Θὰ πεθάνεις σὰ δὲν ἔρθεις», τοῦ εἶπα γιὰ νὰ τὸν φοβίσω.

«Ἄς πεθάνω», ξανάπε κ' ἔστριψε τὸ πρόσωπο.

«Καλὰ, κ' ἐγὼ τί γίνουμαι, τί γίνονται; τὰ χτήματα; Τώρα πού θὰ πάρομε καὶ τὰ πενήντα στρέμματα.»

Ὁ λόγος δὲν τοῦ ἔκαμε ἐντύπωση.

«Ἐλα, σήκω σοῦ εἶπα. Θὰ σὲ βάλω κάτω στὴ δική μου κἀμαρα», τοῦ εἶπα σὰ στοχάστηκα πὼς δὲ ρχότανε γιὰτί δὲν ἤθελε νὰ πάει στὴ γυναίκα του.

«Μὴ μὲ στενοχωρᾷς, γιατρέ· δὲν ἔρχουμαι», μοῦ ἀπάντησε.

«Κ' ἐσὺ μὴ μοῦ χαλᾷς τὸ χατίρι», τοῦ ξανάπα.

Μὲ κοίταξε στὰ μάτια καὶ τὰ δικά του, τὰ βαθουλὰ καὶ φλογισμένα, σὰ νὰ θαλώσανε. Κάτι θέλησε νὰ πει, μὰ κόμπιασε καὶ γύρισε ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος.

Σώπασα κ' ἐγὼ.

«Σύρε κάνε, πέσε μέσα», τοῦ εἶπα σὲ λίγο, «καὶ νὰ πάρεις τὰ γιατρικά πού θὰ σοῦ στείλω.»

Τοῦ τ' ἄστειλα τὸ ἴδιο βράδι. Τὴν ἄλλη μέρα πῆγα καὶ τὸν βρήκα πεσμένο. Καθὼς μοῦ εἶπε ὁ γιατρός πού τὸν εἶδε, εἶχε ἀρπάξει κρουολόγημα μέσα στὸ ἀλάκι πούπεσε κ' ὕστερα τὸν βρήκανε ἀδύνατο καὶ τοῦ ριχτήκανε οἱ θερμὲς τῆς ποταμιᾶς. Πήγαινα καὶ τὸν ἔβλεπα καθεδυρὸ μέρες. Σιγὰ σιγὰ δυνάμωσε λιγάκι καὶ σηκώθηκε. Μὰ στὸ χωριὸ δὲν ἤθελε ν' ἀρθεῖ. Καὶ τί θ' ἔκανε κιόλα ν' ἀρθεῖ; Ἡ Τάσω εἶχε βρεῖ ἄλλονε στὸ πόδι του ἕναν παλικαρὰ λοχία τῶν εὐζώνων.

«Τὸ μῆλο κάτω ἀπ' τὴ μηλιά θὰ πέσει· τὰ ἴδια τὰ καλὰ τῆς γαιγιᾶς τῆς», μουρμούριζε ἡ γειτονιά. Μὰ τὴν Τάσω λίγο τὴν ἐγνοιᾶζε. Ζοῦσε φανερά στὸ σπίτι τῆς μὲ τὸν ἀγαπητικὸ τῆς. Μιά μέρα πού τὸν συνέβγαζε στὴν πόρτα τῆς κ' ἔτυχε ν' αἶμαι στὸ ἀντίκρου στὸ μπαλκόνι, μούριζε μιά ματιὰ σὰ νὰ μούλεγε: «Δές, βρήκα πιὸ καλῆτερο λεθόν-

τη!» Τὸ λοχία αὐτόνε τὸνε γνῶριζα καὶ χαιρετιούμαστε στὸ δρόμο. Εἶτανε καλὸ παιδί· κ' ἡ ψυχοπαῖδα μας εἶχε πει τῆς μάννας μου πὼς ἡ Τάσω ἔλεγε στὴ γειτονιά πὼς θὰ τὴν πάρει, σὰ χωρίσει ἀπὸ τὸ Νικολούλα. Δὲ γυρέβει ἀκόμα τὸ χωρισμό, γιὰτί τὸν λυπάται πού εἶναι ἀρρωστος. Τὸν ἀφήνει νὰ πεθάνει πρῶτα.

Κι ἀλήθεια, σὰν ἔπιασε ὁ χειμῶνας, ὁ Νικολούλας ξανάπεσε ἤθελε δὲν ἤθελε πιά, ἔστειλα καὶ τὸνε φορτώσανε στὸ ἄλγο καὶ μοῦ τὸνε φέρανε μέσα. Εἶχα πολλοὺς φόβους πὼς δὲ θὰ ξανασηκωθεί. Τοῦ εἶχανε φλογιστεῖ καὶ τὰ δυὸ πλευρόνια. Ὡστόσο τὴ γλύτωσε καὶ μισοσηκώθηκε στὰ πόδια του. Μὰ οὔτε μελετοῦσε πιά νὰ ξαναπάει στὴν ποταμιὰ.

«Τί νὰ μὲ κάμεις καθὼς κατάντησα; Σοῦμαι ἀχρεῖαστος», μοῦ εἶπε μιά μέρα.

«Ἀχρεῖαστος δὲ μούσαι», τὸν παρηγόρησα: «μὰ καλὰ θάτανε ἄμα πιάσει ἡ ἀνοιξη νὰ βγεις ἀπάνω στὸ χωριό σου, ν' ἀλλάξεις τὸν ἀέρα καὶ τὸ χινόπωρο ξανάρχεσαι.»

«Χωροφύλακας θὰ πάω πάλε», μοῦ ἀπάντησε: «στὸ χωριὸ δὲν πάω, ντρέπουμαι. Στὸ χωριὸ δὲν πάω πρὶν τὴ σκοτώσω.»

Ἐννοοῦσε τὴ γυναίκα του. Εἶχε μάθει πὼς ζοῦσε φανερά μὲ τὸ λοχία καὶ θέλησε νὰ σηκωθεί νὰ πάει νὰ τὴ σκοτώσει, μὰ δὲν μπόρεσε νὰ κατεβεῖ ἀπὸ τὸ κρεβάτι.

«Γίνε πρῶτα καλὰ κ' ὕστερα τὴ σκοτώνεις», τοῦ εἶπα κ' ἐγὼ.

«Ἄχ, ἄς μὴν εἶτανε τὰ παιδιά, καὶ θὰ τὴν εἶχα σκοτωμένη κιόλα· μὰ τί θὰ γίνουν τὰ παιδιά!»

Ὅσον καιρὸ εἶτανε ἀρρωστος, γύρεβε καὶ τοῦ φέρνανε τὰ παιδιά. Ἄν τ' ἔξερε ἡ Τάσω ἢ ὄχι, δὲ ρώτησα. Φρόντιζα νὰ μπερδέδουμαι ὅσο λιγώτερο μποροῦσα στὴν ἱστορία αὐτή. Κατέβαινα μόνο πρῶτ' καὶ βράδι στὴν κἀμαρα τοῦ κατωγιοῦ κ' ἔβλεπα τὸν ἀρρωστο.

Ζυγώνοντας ἡ ἀνοιξη, μποροῦσε πιά καὶ περπατοῦσε.

«Θὰ πάω χωροφύλακας· δὲν μπορῶ νὰ κάτσω ἄλλο δῶ· δὲ μὲ χωράει ὁ τόπος», μοῦ εἶπε ἄξαφνα μιά μέρα.

«Νὰ πᾶς ἀπάνω στὰ βουνά, σὰ ξεστάνει ὁ καιρός», τοῦ εἶπα.

Μὰ στάθηκε ἀδύνατο νὰ τὸνε καταφέρω, ὅσα κι ἂν τοῦ ξανάψαλα. Ἄμα μπόρεσε πιά καὶ στεκότανε κάπως στὰ πόδια του, ἐπίμενε καὶ καλὰ νὰ φύγει. Μὲ στενοχώρησε, καὶ τί νὰ κάμω; Τ' ὕδωσα γράμματα καὶ χρήματα νὰ πάει στὴ χώρα νὰ ξαναγίγει χωροφύλακας.

Καθὼς φοβόμουνα καὶ τοῦ τ' ἔπα, δὲν τὸν ἐχτήκανε καὶ δίχως νὰ ξαναπερᾶσει ἐκεῖ ἀπὸ μᾶς, τὸν ἔμαθα πὼς πῆγε στὸ χωριὸ του ἀπάνω στὰ βουνά.

Πέρασε κανένας χρόνος δίχως νὰ ξανακούσω τίποτε ἀπὸ τὸ Νικολούλα. Κάποτε εἶδα ὕστερα ἕνα χωριανό του καὶ τὸν ρώτησα. Μοῦ εἶπε πὼς ὁ Νι-

κολούλας εΐτανε πάντα ἀνήμπορος· δὲν ἤθελε νὰ τὸ πάρει ἀπάνω του.

«Τόκοφε κάνε τὸ ρακί ;» ρώτησα.

«Ποῦ νὰ τὸ κόψει ! Πίνει πάντα.»

«Καὶ τοῦ εἶπα τοῦ διαδίου νὰ μὴν ξαναπιεῖ· εἶται πὲς του, ἀκούς ;» εἶπα τοῦ χωριανοῦ.

Ἐκεῖνος ἔφυγε κουνώντας τὸ κεφάλι. Πέρασε καιρὸς χωρὶς νὰ ξαναμάθω τίποτες γιὰ τὸ Νικολούλα.

Στὸ μεταξὺ ὁ λοχίας τῶν εὐζώνων ἔφυγε ἀπὸ τὸ χωριό, κ' ἡ Τάσω ἀρρεβωνιάστηκε ἕναν ἄλλον, κάπιον τενεκιτζή. Μιὰ νύχτα μᾶς σηκώσανε ἀπὸ τὸ τζάκι πὸν καθόμαστε φωνὲς ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ σπίτι της. Πεταχτήκαμε στὸ παράθυρο καὶ μάθαμε πὼς ὁ τενεκιτζής ἔδερνε τὴν Τάσω. Τρέξαν γειτόνοι καὶ τὴ βγάλανε ἀπ' τὰ χέρια του. Ἄλλοι λέγανε πὼς τὴν εἶχε πιάσει μὲ ἄλλον, ἄλλοι πὼς δὲν ἤθελε ἐκεῖνη νὰ διώξει τὰ παιδιά της καὶ γι' αὐτὸ τὴν ἔδερε· δὲν μπορούσε νὰ θρέφει τρεῖς ψυχές.

«Τὰ ἴδια τὰ παλιά της Ἀγγελίνας», μουρμούρισε ἡ μάννα μου κι ἀναστέναξε θυμώμενη τὰ περασμένα χρόνια.

Ἡ Τάσω μάλλωσε κάμποσον καιρὸ μὲ τὸ τενεκιτζή, ξανάπιασε τὴν παλιά της μηχανή καὶ ξενόραθε, ξενόπλενε, εἶτε δούλεθε στὶς ἀποθήκες, ἀκουσα πὼς ἔπιασε ἄλλον μερικὲς βδομάδες, ὅσο πού τὰ ξανάφτιασε μὲ τὸν τενεκιτζή.

Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ εἶτανε πού μὲ ξάφνισε ἕνα βράδι ὁ Νικολούλας μὲς στὸ μαγεριό. Γυρίζοντας ἀπὸ ξω τονὲ βρήκα σωριασμένο σὲ μιὰν ἄκρη. Τὸν εἶχε φέρε· ὁ ἀδερφός του στὸ ἄλογο γιὰ νὰ τονὲ δῶ. Εἶντανε πετοῖ καὶ κόκκαλο μονάχο καὶ δὲν μπόρεσε ἄ σηκώσει τὸ χέρι του νὰ μοῦ τὸ δώσει. Σὰ θέλησε νὰ μοῦ μιλήσει, ἔβηξε μονάχα σθηστά, πνιμένα. Εἶπα καὶ τὸν κατεδάσανε κάτω στὴν παλιά μεριά του.

«Πῶς βάσταξες κ' ἦρθες τόσο δρόμο, κακομοίρη ;» δὲν μπόρεσα νὰ κρατηθῶ νὰ μὴν τοῦ πῶ, ἔταν πῆγα κάτω καὶ τὸν κοίταξα.

«Δὲ μτέρια νὰ πεθάνω δίχως τὰ παιδιά», κατάφερε καὶ μοῦ εἶπε μὲ φωνὴ σωμένη.

«Δὲ θὰ πεθάνεις», τοῦ εἶπα· «θὰ τὰ δεῖς· ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ φέρω αὔριο.»

«Ὅχι· τώρα, ἀπόψε θέλω νὰ τὰ δῶ», ξανάπε.

«Τώρα κοιμούνται», ἔκαμα νὰ τοῦ πῶ, μὰ εἶδα τὰ μάτια του πού μὲ κοιτάζανε θαμπά, θλιμμένα, κι ἄφησα τὸν ἀδερφό του ἐκεῖ κι ἀνέβηκα στὴ μάννα μου.

«Στείλε ἀγγάνια νάρθουνε τὰ παιδιά», τῆς εἶπα.

Ἡ μάννα μου μὲ κοίταξε : «Τώρα ὀληνύχτα ;»

«Τώρα, γλήγορα· σύρε κ' ἡ ἴδια ἀποκοντά, μὴ δὲν τὰ δώσει.»

Ἡ μάννα μου ἔστειλε τὴν ψυχοπαῖδα κ' ἐγὼ κατέβηκα στὸ Νικολούλα.

«Τώρα θάρθουνε», τοῦ εἶπα.

Ἡ σθηστὴ ματιά του ἔλαμψε μεμιᾶς σταματώντας ἀπάνω μου.

Πῆγα κ' ἔκαμα γλήγορα ἕνα κοριάλο καὶ γύρισα νὰ τοῦ δώσω νὰ πιεῖ.

«Τὰ πενήντα στρέμματα τὰ πήρες ;» μὲ ρώτησε ἐκεῖ πού ἔσκυφα μπροστά του.

«Ναί, τὰ πήρα.»

Ἄναστέναξε : «Πῶς εἶναι ἡ ποταμιὰ ;» μὲ ξαναρώτησε.

«Καλά», τοῦ ἀπάντησα.

«Καλά εἶτανε μιὰ φορά», μουρμούρησε καὶ πνίγηκε ἡ φωνή του.

«Νά, πιὲ λιγάκι», τοῦ εἶπα· «θὰ γίνεις καλά καὶ θὰ ξαναπᾶμε.»

Μὲ κοίταξε ἄφωνα, χαμένα.

Ἔβαλα τὸν ἀδερφό του καὶ τὸν ἀνασκήκωσε καὶ πολεμοῦσα νὰ τοῦ βάλω στὸ στόμα τὸ ποτήρι. Μὰ ἐκεῖ πού ἔκανε νὰ πιεῖ, ξάφνω μοῦ ἔσπρωξε τὰ χέρια καὶ δοκίμασε νὰ πλώσει τὰ δικά του. Σὰ νὰ γέλασε τὸ μάτι του θωρώντας κατὰ τὴν πόρτα. Ἄκουσα ἐκεῖ πατήματα κ' ἔστριψα κ' εἶδα πού μπήκε ἡ μάννα μου κρατώντας τὰ παιδιά ἀπὸ τὸ χέρι.

«Ἐκεῖ σύρτε, στὸν πατέρα σας», τοῦς εἶπα.

Ἔμεινα ὀρθὸς κρατώντας τὸ ποτήρι. Τὰ παιδιά σὰ νὰ διστάζανε κ' ἡ μάννα μου τὰ ξαναπῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τᾶφερε μπροστά στὸ Νικολούλα. Σκύφανε τὰ κεφάλια τους στὴν ἀγκαλιὰ κ' ἐκεῖνος ἄπλωσε ἀποπάνω τους τὰ χέρια του κ' ἔγυρε καὶ τὰ κοίταξε.

Ἐφυγα ἀπὸ τὴν κάμαρα σὰν κλέφτης. Ὑστερα ἔμαθα πὼς δὲ θὰ ξεψυχοῦσε ἂ δὲν τὰ βγάζανε ὄξω ἀπὸ τὴν κάμαρα.

Ὅταν ξημέρωσε ἡ αὐγή, τὸ λείψανο τοῦ Νικολούλα τὸ ξαπλώσανε στὴ μέση στὴν ἴδια κάμαρα. Ἡ μάννα μου κάθισε κοντά του. Μαζεφτήκανε πολὺς γειτόνισσες, πού γνωρίζανε τὸ Νικολούλα, καὶ τὸν κλάψανε σὰν ξένο. Ὁ ἀδερφός του μὲ τοῦς γειτόνους, πού πηγαίνανε κ' ἐρχόντανε, καθότανε στὴν ἄλλη κάμαρα κατὰ τὸ δρόμο. Σὰν τέλειωσα ὄξω τὴ δουλιὰ μου, ἦρθα κ' ἐγὼ καὶ κάθισα μαζί τους. Ἄξαφνα ἐκεῖ πού κουβεντιάζαμε, σωπάσανε ὄλοι καὶ κοιτάζανε στὴν πόρτα. Ἡ Τάσω μπήκε ἐκεῖ μαυροντυμένη καὶ χωρὶς νὰ χαιρετίσει ἢ νὰ σηκώσει ὀλότελα τὰ μάτια, πέρασε μπροστά μας καὶ πῆγε στὸ ἄλλο χῶρισμα πού εἶτανε ὁ νεκρός. Καθὼς τὴν εἶδανε κ' οἱ γυναῖκες, σώπασε τὸ μοιρολόγι. Δίχως νὰ σηκώσει κ' ἐκεῖνη τὰ μάτια γύρο της, τράβηξε ἴσα καὶ κάθισε στὰ πόδια τοῦ νεκροῦ σκυφτή, ἀμίλητη ἔλη τὴν ὥρα, ὅσο πού τονὲ σηκώσανε. Ἦρθε κοντά στὸ λείψανο πάντα σκυφτή κι ἄμα τὸ θάψανε, γύρισε κ' ἔφυγε πρώτη, καταμόναχη. Τὰ παιδιά δὲν τᾶφισε νάρθουνε μαζί.

Τὸ βράδι, καθὼς ἔτυχε νὰ βγῶ ὄξω στὸ μπαλκόνι, εἶδα τὸν τενεκιτζή πού ἔτρωγε μαζί της στὴν αὐλὴ σὰν πάντα. Στὸ χρόνο εἶπανε πὼς τὸν παντρέφτηκε. Εἶτανε ὁμορφῆ, ὁμορφος εἶν' ἀκόμα ὁ σατανάς, δὲ θέλει νὰ γεράσει.

Ὁ γιατρός τέλειωσε κι ἄπλωσε νὰ γεμίσει τὸ ποτήρι του.

«Π' τανουθὴλ' κου τ' ἀνέμ'», μουρμούρισε ὁ ἀπόστρατος σπαθοφόρος καὶ φύσηξε τὰ ρουθούνια του.

Ὁ ἔμπορος εἶχε ἀποκοιμηθεῖ.

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, Άρ. 11, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για το έξωτερικό φρ. χρ. 12 1/2.—Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (3 δρ. την τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής ἂν δὲ στέλνει μπροστά τὴ συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο, 20.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιάσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΜΕΤΑΝΟΟΥΣΕΣ ΜΑΓΔΑΛΗΝΕΣ—ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ Η ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ—ΜΙΑ ΚΑΡΙΚΑΤΟΥΡΑ—ΟΙ ΤΕΝΕΚΕΛΕΣ.

ΟΤΑΝ ἀκούει κανεὶς μερικὸς παλιὸς πολιτικούς, σὰν τὸν κ. Στράτο λ. χ., βουτηγμένους ἴσαμε χτέσ ἀκόμα στὸ Κόμμα καὶ στὸ Ρουσφέτι, νὰ βγαίνομε σήμερα, γιατί ἔτσι τῶφρε ἡ μόδα, νὰ χτυποῦνε τὰ κόμματα καὶ νὰ ξελαφυγγιάζονται κατὰ τῆς συναλλαγῆς, θυμάται ἄθελα τὴ Μετανοοῦσα Μαγδαληνὴ καὶ τὸν παίρνουν τὰ δάκρυα, πολλές φορές καὶ τὰ γέλια.

Ἡ ὁμοίότη ὁμως σταματάει ἴσαμε δῶ. Γιατὶ ποῖός μᾶς βεβαιώνει πὼς αὔριο οἱ ἴδιοι οἱ παλιοκομματικοί, ὁ κ. Στράτος λ. χ., δὲν ξανακολλήσουνε σὰν παλιότενεκέδες στὴν οὐρὰ τῆς Θεοτοκικῆς ἢ τῆς Ραλλικῆς συμμορίας, ἂν ἡ μόδα καὶ ἡ κακὴ μας τύχη δὲν ξαναφέρουν αὐτοὺς τοὺς κυρίους στὴν Ἀρχή;

Μετανοοῦσες Μαγδαληνὲς λοιπὸν ἔτοιμες, σὲ πρώτη εὐκαιρία, νὰ ξαναμαρτήσουν.

★

ΝΑ, πὼς συνέβηκε τὸ ἐπεισόδιο Βενιζέλου.—Μιστριώτη, ποὺ ἔγραψε ἡ Ἐκκρόπολη, ποὺ τὸ γράφημα καὶ μετὶ στὴ σελίδα 201, σὲ τοῦτη δὴ τὴ στήλη.

Μᾶς τὸ δηγήθηκε ὁ φίλος Στέλιος Χυριτάκης, καθὼς τᾶκουσε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἴδιου τοῦ Βενιζέλου.

Πῆγε ὁ Μιστριώτης στὸ Ὑπουργεῖο καὶ τὸν ἀντάμωσε — Κύριε Πρόεδρε, τοῦ εἶπε, νὰ πάψετε τὸν Ὑπουργὸ τῆς Παιδείας γιατί εἶναι μαλλιαρός.

Ὁ Βενιζέλος χαμογέλασε. Ὁ Μιστριώτης ξακολούθησε: — Τότε νὰ βάλετε μεθαύριο στὸ Σύνταγμα πὼς ἐπίσημη γλώσσα εἶναι ἡ Ἑλληνική.

— Μά, κ. Μιστριώτη, τοῦ εἶπε ὁ Βενιζέλος, δὲν εἶναι καμιὰ ἀνάγκη νὰ μπεῖ στὸ Σύνταγμα αὐτὸ ποὺ λέτε. . .

— Μὰ στὸ Κρητικὸ Σύνταγμα. . .

— Ναι, τὸ βάλामε στὸ Κρητικὸ Σύνταγμα γιατί ἔττανε ἀνάγκη νὰ μπεῖ. Ἰσαμε τότε στὴν Κρήτη ἐπίσημη γλώσσα εἶτανε ἡ Τουρκική,

— Βάλτε τότε στὸ δικὸ μας τὸ Σύνταγμα πὼς ἐπίσημη γλώσσα εἶναι ἡ Καθαρεύουσα. . .

— Νὰν τὸ βάλω, μὰ νὰ μοῦ δώσετε πρώτα καὶ τὴ γραμματικὴ τῆς καθαρεύουσας ποὺ θέλετε, γιατί εἶναι πολλές οἱ καθαρεύουσες, νὰ τὴν ἐπισυνάψω μέσα στὸ Σύνταγμα.

Καὶ τέλειωσε ἡ φέστα.

ΕἶΔΑΜΕ μιὰ καρικατούρα πιτυχημένην στὴ «Σατυρική Ἐφημερίδα» τῆς περασμένης Τρίτης. Ὁ Βενιζέλος, κοιτώντας στὰ χέρια του τὸ «Νουμά» κ' ἔνα καμπάκι, σπρώχνει στὸ κοντὸ τὸν Ὅμηρα καὶ τὸ Σωκράτη. «Ἡ Κυβέρνησι (λέει ἀπὸ κάτου ἢ σύνταξι τοῦ φύλλου) τῆς Ἀνορθώσεως ἐκφράζουσα εὐχὴν κατὰ τῶν κλασικῶν σπουδῶν.»

Ὅσο εἶναι ἔξυπνη ἡ καρικατούρα, τόσο εἶναι ἄτυχαι ἢ λόγια ποὺ τὴν κορνιζάρουνε καὶ ποὺ ἀποδείχνουνε Μιστριώτικη ἀντίληψη τοῦ Κυβερνητικοῦ προγράμματος.

ΣΑ συλλογίζεται κανεὶς μερικὸς κυρίους ἑποψήφιους, καὶ σὺβλέπει μάλιστα καὶ τὶς εἰκόνες τοὺς κολλημένους στοὺς δρόμους καὶ στὰ μαγαζιά, ξεφωνίζει ἀπελπιστικά:

— Τόσο πολὺ, θε μου, ξέπεσε αὐτὴ ἡ χώρα, ὥστε νὰ πιστεῖται ὁ κάθε κ. Τενεκὲς πὼς μπορεῖ νὰ τὴν ἀντιπροσωπῆται καὶ νὰν τὴ σώσει;

ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ

Πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ ἔγραψε ὁ Μπούτουρας ἕνα βιβλιαράκι μετὸν τίτλο «Φιλολογία, ἐκπαίδευσις, κοινωνικὴ μόρφωσις κτλ.» Γιὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀξίζει νὰ μιλήσῃ κανεὶς πλατύτερα ἀφοῦ ὁ συγγραφέας του σ' αὐτὸ κρίνει τὸ πνευματικὸ περιβάλλον τῆς Ἑλλάδας: τὰ ἰδανικά τὰ πνευματικά, ποὺ μέσα σαυτὰ πρόκειται καὶ αὐτὸς στὴ ζωὴ του νὰ δράσῃ.

Ἡ ἀποψη τοῦ βιβλίου αὐτῆ εἶναι ἴσα ἴσα κείνη ποὺ τὸ κάνει ἐνδιαφέρον πολὺ γιὰ νὰ τὸ προσέξῃ κανένας, καὶ ὄχι τόσο τὸ μερικὸν ζετούλιγμα τῶν ἰδεῶν τοῦ συγγραφέα γιὰ τὸ θέμα του καὶ οἱ σκέψεις γιὰ τὴν πραχτικὴ διόρθωσις. Θέλει μ' ἄλλα λόγια ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια τοῦ ἔθνους καὶ νὰ διευτύνῃ τὴ σκέψη του στὰ πνευματικά του θεμέλια, λέγοντας πὼς χωρὶς νὰ διορθωθοῦν αὐτὰ καὶ ἂν δὲν μποῦν, ἔπου χρειάζεται, καινούργιες βάσεις πρὸ πάντων χωρὶς νὰ ξεκαθαριστοῦν τὰ παλιὰ ἰδανικά ἀπὸ τὴ σκόνη καὶ ἀπὸ τὴ μούχλα, ποὺ τόσα χρόνια καθήρθη πνευματικῆς ζωῆς ἄφησαν ἀπάνω τους, κάθε ἄλλῃ μερικὴ προσπάθεια εἶναι χαμένος κόπος.

Τὸ βιβλίον λοιπὸν ἀξίζει νὰ τὸ προσέξῃ κανένας μόνον γιὰ τὸ σκοπὸ του καὶ γιὰ τὴν κατεύθυνση ποὺ δίνει: γιὰ τὴ λύση καὶ γιὰ τὴ μερικὴ ἐξέτασή του ποὺ φαίνεται πὼς σὲ πολλὰ μέρη ὁ συγγραφέας ἢ ἔχει λάθος ἢ πραγματεύεται τὸ ζήτημά του μετὸση ἐλαφρότη ἔπου ἂν δὲν ἔχει κα-

νένας ὅπ' ἔψη του τὴν προσωπικὴ εὐλικρίνεια (κατέδαξε μὲ θάρρος ἀπὸ τὰ βήθηρα δυὸ κοῦφια εἰδωλα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης) καὶ τὸ γενικὸ σκοπὸ τοῦ βιβλίου του, ἢ τὸ ἔπαυσε γιὰ τὴς συνειθισμένους Ἱερειῶδες καὶ τὸ συγγραφέα του γιὰ τὸ συνειθισμένο ἀναμορφωτῆ.

Ἀφήνω στὴν πάντα τὸ πραχτικὸ μέρος τοῦ βιβλίου ὅπου προτείνει σχέδια τοποθετήσεων γιὰ τοὺς Ἑλληνοδιδασκάλους καὶ μεταρρύθμισι τοῦ Πανεπιστήμιου—ὄχι γιὰτὶ νομίζω πῶς ὅσα προτείνει δὲν εἶναι σωστά, μὰ γιὰτὶ σὲ τέτοια πραχτικὰ ζητήματα ἔχω πάντα τὴν ἰδέα πῶς ἐνέργειες σὰν τοῦ Μπούτουρα δὲν πιάνουνε τόπο : σὲ τέτοια ζητήματα χρειάζεται ἄλλο εἶδος ἐνέργεια, καὶ ὄχι μονάχα πεντέξη σελίδες ἐνὸς βιβλίου—καὶ ἢ προσπαθῆσω λοιπὸν νὰ κρίνω μονάχα μερικὰ ἀπὸ τὰ θεωρητικὰ νὰ ποῦμε κεφάλαια δηλ. ἐκεῖνα ὅπου ὁ συγγραφέας, ποῦ δὲν εἶναι εὐχαριστημένος μὲ τὴς διάφορες τρεχοῦμενες ἰδέες, ἐπικρίνει γιὰ συζητᾶται χωρὶς νὰ κυτάξῃ σὲ κανένα πραχτικὸ σκοπὸ παρὰ μονάχα στὸ πῶς νὰ ἐπικρατήσουν σωστότερες ἰδέες.

Κι ἂς μὴ νομῖσει κανένας, μὲ τὴ συνειθισμένη λογικὴ, τὴς ἐπικρίσεις μου πολεμικὴ στὸ συγγραφέα, παρὰ μονάχα μιὰ φιλικὴ διαφωνία ἀπάνω σὲ καινὰς βάσεις ὅσος καὶ ἐνίσχυσι στὸν εὐλικρινῆ πόθο του, ποῦ ἂν τὸν νοιώθῃ καλὰ, εἶναι νὰ φτιάξουμε καινούργια πνευματικὰ ἰδανικὰ στὴν Ἑλλάδα.

Πολὺ σωστὰ κάνει ποῦ συγκεντρώνει τὴν ἐξέτασι τοῦ στὴν ἐργασία μονάχα τῆς φιλολογικῆς Σχολῆς ἢ στὴν Ἑλλάδα δὲν μπορούσε νὰ κάμει κι ἄλλοιως, ὄχι μόνο γιὰτὶ ἀπ' αὐτὴ βγαίνουνε δάσκαλοι κ' ἔτσι ἔμμεσα ἢ σχολῆ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους πολιτιστικὸς παράγοντες στὸ ἔθνος· μὰ γιὰτὶ ἢ φιλολογικὴ σχολῆ κλείνει ἢ πρέπει νὰ κλείνῃ μέσα τῆς ὅλες τὴς ἰδέες τοῦ ἔθνους γιὰ τὴ φιλολογία, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴ φιλοσοφίαν, δηλ. γιὰ τρία ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα πνευματικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου. Ὅμως ἀντὶς ὁ συγγραφέας μὲ περισσότερα λόγια καὶ μὲ αὐστηρὴ κριτικὴ νὰ μπεῖ στὴν ἐξέτασι τῶν ἐργασιῶν τῆς σχολῆς καὶ νὰ μᾶς δείξῃ τὴν ξερατῆλα καὶ τὴ γύμνια ἀπὸ πνευματικὰ προβλήματα ποῦ βασιλεύει ἐκεῖ μέσα—καὶ ἔτσι ἢ μᾶς ἐπειθε τουλάχιστο πῶς ἂν καὶ αὐτὸς δὲν ἔχει φθάσει ἀκόμα σὲ σταθερὰς ἰδέες καὶ λαγαρισμένες γιὰ τὰ τέτοια ζητήματα, ὅμως τὸ θετικὸ μέρος τῆς δουλειᾶς του δὲ ἢ εἶταν παρὰ μονάχα ζήτημα χρόνου—περιορίστηκε ἀπλοῦστατα σὲ γενικοὺς ἀφορισμοὺς γιὰ τὴν ἐπιστήμη, πῶς πρέπει νὰ εἶναι ἐλευθέρη, πῶς πρέπει νὰ χωρίζεται ἀπὸ τὴν πράξι, πῶς ἢ φιλοσοφία δὲν ἔχτιμιέται στὴν Ἑλλάδα κτλ. Δηλαδή θέλω νὰ πῶ πῶς δὲ χρειάζονται σὲ

μιὰ τέτοια κριτικὴ μελέτη μονάχα γενικότητες καὶ οἱ συνειθισμένους ἐπικριτικὰς ἰδέες παρὰ πρέπει ἢ κριτικὴ μπαίνοντας καὶ ξεψαχνίζοντας τὴς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς μᾶς νὰ μᾶς δείχνῃ πῶς ζωντανὰ τὴς πνευματικὰς ἀνάγκες καὶ ἔτσι νὰ βοηθᾶ στὴν γιαιτριά τους, δηλ. χρειάζεμαστε πλουσιώτερη κριτικὴ· αὐτὸ δὲν τὸ βλέπουμε στὸ βιβλίο τοῦ Μπούτουρα καὶ ἴσως ὁ λόγος τοῦ εἶναι πῶς τὸ βιβλίο του ἔχει περισσότερο πραχτικὸ χαρακτήρα· νομίζω ὁ συγγραφέας τοῦ λ. χ. πῶς ἂν σταλλοῦν πολλοὶ νέοι στὴν Ἑυρώπη, καὶ σπουδάσουνε συστημένοι στοὺς καθηγητὰς ὅλα ἢ διαρρηθῶνε. Κατὰ τὴ δική μου γνώμη, τὸ μόνο ποῦ ἢ γίνῃ ἢ θάνα νὰ παπαγαλίζουμε σὰ ῥθῶνε πίσω στὴν Ἑλλάδα τὴς τελευταῖες μέθοδοι τῆς ἐπιστήμης (πράμα ποῦ κάνουνε ὅλοι σχεδὸν ὅσοι πῆγανε στὴν Ἑυρώπη). Κι αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι θαυμάσιο πράμα γιὰ τὴν πραχτικὴ τῆς ἐπιστήμης ἐφαρμογή, μὰ σὰν σκεφτῇ κανένας πῶς ἢ ἐπιστήμη δὲν ἔχει τίποτα νὰ κάνῃ μὲ ἐφαρμογὰς καὶ πῶς ὁ κύκλος τῆς εἶναι μονάχα τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, τότε ἢ νοιώσῃ, πῶς ὅλοι οἱ σπουδαῖοι καθηγητὰς καὶ ἢ Ἑυρώπη, καὶ δὲν ξέρω καὶ ἐγὼ τί ἄλλο, πολὺ μικρὴ δύναμη ἔχουν γιὰ νὰ μορφώσουν ἕναν ἐπιστήμονα· ἔτσι γίνεται μονάχα ὁ δάσκαλος ἐπιστήμονας (μὰ τί ἄλλο εἶναι οἱ περισσότεροι δικοί μας;). Ὁ δημιουργὸς ἐπιστήμονας γιὰ ἕνα ἔθνος εἶναι φυτὸ σπάνιο ὅπως καὶ ὁ καλλιτέχνης· καὶ τέτοιοι πρωτότυποι ἐπιστήμονες χρειάζονται γιὰ νὰ πιᾶσῃ ρίζα καὶ σὲ μᾶς ἢ ἐπιστήμη, ποῦ ἢ ἴδια ἢ ζωὴ τους ἢ τὸς γεννάῃ τὰ προβλήματα τὰ ἐπιστημονικὰ, καὶ ποῦ γι' αὐτοὺς ἐπιστήμη ἢ ἐσθίμαινε ζωὴ καὶ ὄχι ξεφύλλισμα βιβλίων καὶ ἀπαρίθμησι βιβλιογραφίας καὶ εὐρεσι μέσου ὅρου στὴς διάφορες γνώμες τῶν ξένων ἐπιστημόνων. Σ' ἕνα ἔθνος ποῦ ἔχει τέτοιους ἐπιστήμονες ἢ ἐπιστήμη εἶναι ζωντανὸς παράγοντας καὶ κέντρον ἐργασίας κ' ἐκεῖ μπορεῖ νὰ νοιώσῃ κανεὶς τὴ μεγάλη ἐξανθρωπιστικὴ δύναμὴ τῆς ὅπως δείχεται καὶ στὸ ρητὸ τοῦ Ἑυριπίδου «ἔλλιος ὅστις τῆς ἱστορίας ἔσχε μάθησιν, μήτε πολιτῶν ἐπιπημοσύνας μήτ' εἰς ἀδίκους πράξεις ἐρμῶν, ἀλλ' ἀθανάτου καθορῶν φύσεως κόσμον ἀγγίρω πῆ τε συνέστη χῶθεν χῶπως τοῖς δὲ τοιούτοις οὐδέποτε ἀίσχρων ἔργων μελέτημα προσίξει».

Πολὺ πιθανὸν σὲ μιὰ τέτοια μελέτη νὰ βρισκότανε ὁ συγγραφέας στὴν ἀνάγκη ν' ἀναφέρῃ πολλοὺς καὶ νὰ τοὺς ἐλέγξῃ ὀνομαστικὰ. Αὐτὸ δὲ ἢ πείραζε διόλου, τοναντίο μάλιστα, ἂν εἶτανε εὐλικρινῆς κριτικὴ—πράμα ποῦ φαίνεται μὲ τὴν πρώτη ματιὰ καὶ ποῦ εἶναι ἴσα μὲ τώρα σπάνιο στὴν Ἑλλάδα—ἢ κατέδαξε τὴν ἐπιστήμη ἀπὸ τὴ σφαῖρα ποῦ τὴν ἔχουν βάλει οἱ Ἑλληνες ἐπιστή-

μονες δηλ. απόξω από τή ζωή, και θα εμφανέρονε πώς μέσα στη ζωή του ανθρώπου έχει την πηγή της. "Ό,τι ο γείτονας μου κάνει δε μου είναι ξένο και καθήκο μου και δικαίωμά μου είναι να φωνάξω και κρίνοντας να τον επαινέσω, για να τον κατηγορήσω. Η κριτική σ' όλες της τις εκφράσεις βγαίνει από το συμπαθητικό συναίσθημα του ανθρώπου για τή ζωή του άλλου, και χρησιμεύει στο πλάτεμα της ζωής και σε μιὰ πνευματική αναγέννηση· είναι αναγκαιότατο να δειχτή τὸ τί είναι ἀληθινή κριτική και ποιά ἡ μεγάλη της σπουδαιότη στην ἐκπολιτιστική κοινωνική ἀνάπτυξη τοῦ ἀτόμου.

Ὅστερα στη μελέτη τοῦ ὁ Μπούτουρας δὲν κάνει τὴ συνεξέταση και συσχέτιση πού οἱ ἐργασίες της φιλολογικῆς σχολῆς θάδιναν ἀφορμὴ νὰ γίνῃ, μὲ τὰλλα πνευματικὰ παρουσιάσματα λ. χ. τὴ λογοτεχνία, τὴν κριτική, και γενικὰ τις μελέτες της κοινωνίας μας· κ' ἔτσι τὸ βιβλίον δὲν κατώρθωσε νὰ δώσῃ εἰκόνα της κατάστασης ὁλοκλήρου τοῦ πνευματικοῦ μας βίου, ἐκείνου τέλους πάντων πού ὑπάρχει. Μὰ θὰ μοῦ πῆ κανένας πὼς ὁ συγγραφέας εἶναι φιλόλογος και δουλειά του δὲν εἶναι ἡ λογοτεχνία και ἡ κριτική κτλ. Τὴν ἀπαίτησή μας αὐτὴ ὁ ἴδιος μᾶς δίνει τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἔχουμε, γιατί ἡ ἐργασία πού καταπιάστηκε δὲν εἶναι διόλου φιλολογικὴ ἀπὸ τὴ στενὴ σημασία της λέξης· εἶναι φιλοσοφικὴ δηλ. ζητεῖ νὰ ἐξηγήσῃ σύνολο πνευματικὸ και ἔχει τὸ σκοπὸ νὰ χτυπήσῃ σάπιες πρόληψεις γενικὰ για τὴν ἐπιστήμη. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ζητοῦμε σὲ μιὰ τέτοια γενικὴ μελέτη εἴσο τὸ δυνατό περισσότερη συσχέτιση τῶν διαφόρων πνευματικῶν παρουσιασμάτων για νὰ δειχτή ἡ γύμνια μας ἐλοῦθε και τὸ ἀνακάτωμα πού παθαίνουν οἱ ιδέες τῶν Ρωμιῶν ὅταν πρόκειται αὐτοὶ νὰ συζητήσουνε διάφορα πνευματικὰ προϊόντα· και νὰναφέρω κ' ἓνα παράδειγμα μιᾶς τέτοιας σύγχυσης ἰδεῶν μέσα στοὺς Ρωμιούς θὰ πῶ λίγα λόγια για ἕ,τι γράφει ὁ Μπούτουρας για τὴ σχέση πράξης κ' ἐπιστήμης.

Ὁ Μπούτουρας και σ' ἄλλα βιβλία του ἀναφέρει προκειμένον για ζητήματα πραχτικά πὼς ὀδηγὸς στήν πράξη τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νάναῖ ἡ ἐπιστήμη· τὰ λόγια του αὐτὰ ἂν θέλουν νὰ πῶν πὼς σὲ κάθε τι πού ὁ ἀνθρώπος εἶναι αἰτία, ἡ ἐπιστημονικὴ ἰδέα τοῦ ἀνθρώπου για τὸ ζήτημα εἶναι και αὐτὴ ἀπὸ τοὺς παράγοντες τοῦ ἀποτελέσματος· αὐτὸ εἶναι σωστὸ και κοντὰ στη γνώση· ἂν ὅμως σημαίνουν—πράμα πού βλέπει και ἀκούει κανεὶς στήν Ἑλλάδα καθημερινὰ—πὼς ὅποιος ἐσπούδασε πραχτικὲς ἐπιστήμες εἶναι και ὁ ἰκανώτερος σὲ νὰ λύσῃ πραχτικά και νὰ δημιουργήσῃ πραχτικά ζητήματα, εἶναι λαθεμένα και δείχνουν τὴ σύγχυση

ἰδεῶν πράξης και ἐπιστήμης· ὁ κριτικὸς της τέχνης δὲν εἶναι και καλλιτέχνης, ὁ ἱστορικὸς της θρησκείας δὲν εἶναι και ἰδρυτὴς της θρησκείας και τέλος ὁ ἐπιστήμονας ὁ πολιτικὸς δὲν εἶναι κατάλληλος και για ἀρχηγὸς πολιτικοῦ κόμματος. Καὶ σὲ μερικὲς ἄλλες ιδέες πού κόλλησαν στὸ μυαλὸ τοῦ Ρωμιοῦ και τοῦ ἐμπαδίζουσαν κάθε προσπάθεια γι' ἀνάπτυξη και γι' αὐτενέργεια, ὁ συγγραφέας δὲ δείχτηκε ὅσο ἔπρεπε κριτικὸς και ριζοσπαστικὸς λ. χ. τὸ Φιλελληνισμὸ, τὴ μωρότερη και τὴν ἀρρεπότερη ἰδέα πού βασίλειψε σὲ μυαλὰ ἀνθρώπων, τὴν υἱοθετεῖ σὲ τέλος λέγοντας πὼς οἱ ξένοι ἔχουν καθήκο νὰ μᾶς βοηθήσουν, και τόσα ἄλλα πού γράφει σὲ βιβλίον του για τὸ φιλελληνισμὸ.

Τέλος κλείνω τὴν κριτικὴ μου αὐτὴ με μιὰ σύντομη ἐξέταση τῶν ἰδεῶν τοῦ συγγραφέα για τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Πλατύτερα για τὸ ζήτημα γράφει σὲ τελευταῖο κεφάλαιο ἐνὸς ἄλλου του βιβλίου, Γερμανικὰ γραμμένου, ὅπου με σκληρὰ λόγια, πού πάντα — ναμίξω— θὰ βαραίνουν στή συνείδηση τοῦ συγγραφέα, μιλάει για τὴ λογοτεχνικὴ και πνευματικὴ κίνηση πού ἤρθε με τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸ· δυστυχῶς τὸ βιβλίον δὲν τόχω πρόχειρο για νὰ ξεσηκώσω τὰ λόγια του.

Και ἡ δικὴ του ἰδέα για τὸ ζήτημα ποιά εἶναι; Τίποτα τὸ καθαρὸ δὲ βγαίνει ἀπὸ κεῖνα πού γράφει (σελις 30) και τὸ πλάθος του μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι τὸ αἰώνιο σφάλμα τοῦ ζωντανοῦ Ρωμιοῦ πού τριπελιὰ σκέψης τὸν κάνει νὰ μὴ ξεκινᾷ σὰ πραχτικά ζητήματα ἀπὸ τὴ ζωὴ πού ζεῖ παρὰ ν' ἀφήνῃ νὰ τὸν διοικοῦν οἱ πρόληψεις πού κληρονόμησε ἀπὸ τὸ παρελθόν, ἀντὶς τὸ παρὸν και οἱ ἀνάγκες της ζωντανῆς ζωῆς· νὰ τὸν διευτύνουν στήν ἀντίληψη τοῦ παρελθόντος. Ἄν εἶναι τίποτ' ἄλλο πού χρωστάμε σὲ ἔργο τοῦ Μυχάρη και τῶν ἄλλωνε δημοτικιστῶν εἶναι ὅτι μᾶς ἔκαναν νὰ νοιώσουμε τὴν ἀξία της ζωῆς μας πού ζοῦμε και μᾶς ἐλύτρωσαν σὲ πολλὰ ἀπὸ τὴ φουτοζωῖα σὰ περασμένα.

Αὐτὰ τὰ λίγα γράφω για τὸ βιβλίον τοῦ Μπούτουρα· ἂν ἤθελα νὰ ἀπλωθῶ λιγάκι ἔπρεπε νὰ γράφῃ βιβλίον ἀλάκαιρο για τὰ πνευματικὰ ἰδανικὰ της Ἑλλάδας· και εἶναι· και ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἓνα τέτοιο βιβλίον· για προεισαγωγὴ παίρνω τὸ βιβλίον τοῦ Μπούτουρα και τότε συγγαίρω για τὸ θάρρος και τὴ διεύθυνση της κριτικῆς του πού ἄφηκε μιὰ στιγμὴ λεξίδια και γλωσσάρια κ' ἔδειξε πὼς ὑπάρχουν πάμπολλα ζητήματα σπουδαιότατα για τὴ πνευματικὴ ζωὴ μας και γεννήματα τοῦ περιβάλλοντός μας, πού περιμένουν τοὺς νέους πού θέλουν νὰ ἐργαστοῦν πρωτότυπα.

Βερολίνο

ΓΙΑΝΝΗΣ Μ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

Η ΧΡΥΣΗ ΧΗΝΑ

(Παραμύθι τῶν ἀδερφῶν Grimm)

Εἶτανε μιὰ φορὰ ἕνας ἄντρας ποὺ εἶχε τρία παιδιά· τὸ πιὸ μικρὸ τῶλεγαν Κουτογιάννη, κι ὄλοι τὸ περιφρονούσανε καὶ τὸ κοροϊδεύανε. Μιὰ μέρα ἤθελε ὁ πιὸ μεγάλος νὰ πάη στὸ δάσος γιὰ νὰ κόψῃ ξύλα, καὶ προτοῦ νὰ πάη τοῦ ἔδωκε ἡ μάνα του μιὰ ὠραία αὐγόπηττα καὶ μιὰ μποτίλια κρασί γιὰ νὰ μὴν πεινάσῃ καὶ διψάσῃ. Ὅταν ἔφτασε στὸ δάσος ἀντάμωσε ἕνα γεροντάκι, ποὺ τὸν καλημέρισε καὶ τοῦ εἶπε: «Δώσε μου ἕνα κομμάτι αὐγόπηττα ποὺχεις στὴν τσέπη σου, καὶ ἄσε με νὰ πιῶ καμιὰ ρουφηξιὰ ἀπ' τὸ κρασί σου, γιατί εἶμαι πολὺ πεινασμένος καὶ διψασμένος». Ὁ ἔξυπνος γιὸς ὁμῶς ἀποκρίθηκε: «Ἄν σοῦ δώκω τὴν πήττα μου καὶ τὸ κρασί μου, τότε ἐγὼ δὲ θάχω τίποτε ξεκουμπήσου ἀπὸ δῶ», κι ἄφησε τὸ γεροντάκι κ' ἔφυγε. Ὅταν ἔπειτα ἄρχισε νὰ κόβῃ κάπιο δέντρο, δὲν πέρασε πολλή ὥρα καὶ τὸ τσεκουρι κατὰ λάθος τὸν ἐπέτυχε στὸ μπράτσο, τόσο ποὺ ἀναγκάστηκε νὰ γυρίσῃ σπίτι καὶ νὰ βάλῃ ἕναν ἐπίδεσμο. Καὶ τὸ πάθημα αὐτὸ τὸ χρωστοῦσε στὸ γεροντάκι.

Ἦστερα πῆγε ὁ δεῦτερος γιὸς στὸ δάσος, καὶ ἡ μάνα του ἔδωκε καὶ σαυτόνε μιὰ αὐγόπηττα καὶ γιὰ μποτίλια κρασί. Καὶ ὁ δεῦτερος ἀπάντησε στὸ δρόμο τὸ γεροντάκι ποὺ τοῦ ζήτησε ἕνα κομμάτι πήττα καὶ μιὰ στάλα κρασί. Μὰ κι ὁ δεῦτερος γιὸς πολὺ πολὺ φρόνιμα: «Ὅ,τι σοῦ δίνω, τὸ χάνω ἐγὼ ξεκουμπήσου», τοῦ εἶπε κι ἄφησε τὸ γεροντάκι κ' ἔφυγε. Ἡ τιμωρία δὲν ἄργησε νάρθῃ· ἀφοῦ βάρωσε μερικὰς τσεκουριὰς ἀπάνω στὸ δέντρο, χτυπήθηκε στὸ πόδι του, καὶ χρειάστηκε νὰ τονὲ φέρουνε στὸ σπίτι.

Τότε εἶπε ὁ Κουτογιάννης: «Πατέρα, δὲ με ἀφίνεις ἐμένανε νὰ βγῶ καὶ νὰ κόψω ξύλα;» Ὁ πατέρας ἀποκρίθηκε: «Δὲν εἶδες τί πάθανε τὰ δέρφια σου; Μὴ πᾶς, ἐσὺ δὲν καταλαβαίνεις ἀπ' αὐτά». Ὁ Κουτογιάννης ὅμως τὸν παρακαλοῦσε, ὡς ποὺ ἐπὶ τέλους εἶπε: «Καλά, πῆγαινε, ἀλλὰ πιστεύω πὼς τὸ πάθημα θὰ σοῦ γίνῃ μάθημα». Ἡ μάνα τοῦδωκε μιὰ πήττα, ποὺ εἶτανε ψημένη μὲ νερὸ στὴ στάχτη, καὶ μιὰ μποτίλια ξυνὴ μπίρα. Ὅταν ἔφτασε στὸ δάσος, τὸν ἀντάμωσε τὸ γεροντάκι, τονὲ χαιρέτησε καὶ τοῦ εἶπε: «Δώσε μου κανένα κομμάτι ἀπ' τὴν πήττα σου καὶ μιὰ στάλα ἀπ' τὴν μποτίλια σου, εἶμαι πεθαμένος ἀπ' τὴν πείνα καὶ τὴ διψα». Ὁ Κουτογιάννης ἀποκρίθηκε: «Ναί, ἀλλὰ ἔχω μονάχα σταχτόπηττα καὶ ξυνὴ μπίρα· ἂν σὰρέσουνε αὐτά, τότε ἄς κάτσουμε νὰ φάμε». Τότε κάτσανε, καὶ ὅταν ὁ Κουτογιάννης ἔβγαλε τὴ στα-

χτόπηττά του, βρέθηκε ἄξαφνα στὰ χέρια του μιὰ νόστιμη πήττα, καὶ ἡ ξυνὴ μπίρα εἶχε γίνῃ καλὸ κρασί. Τότε φάγανε καὶ ἤπιανε, καὶ ἔπειτα εἶπε τὸ γεροντάκι: «Ἐπειδὴ ἔχεις καλὴ καρδιά καὶ μὲ εὐχαρίστηση δίνεις στοὺς ἄλλους ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔχεις, θέλω νὰ σὲ κάνω εὐτυχισμένο. Ἐκεῖ εἶναι ἕνα παλιὸ δέντρο, αὐτὸ νὰ τὸ κόψῃς καὶ θὰ βρῆς κάτὶ στίς ρίζες του». Ἐπειτα τὸν ἀποχαιρέτησε τὸ γεροντάκι κ' ἔφυγε.

Ὁ Κουτογιάννης πῆγε ἐκεῖ καὶ ἔκοψε τὸ δέντρο, καὶ καθὼς ἔπεσε κείνο, εἶδε στίς ρίζες μιὰ χίνα ποὺ εἶχε τὰ φτερά ἐλόχρυσα. Τὴν ἔβγαλε ἀπὸ τίς ρίζες, τὴν πήρε μαζί του καὶ πῆγε σ' ἕνα χάνι γιὰ νὰ περάσῃ ἐκεῖ τὴ νύχτα. Ὁ ἀφέντης τοῦ χανιοῦ εἶχε τρεῖς θυγατέρες· αὐτὲς εἶδανε τὴ χίνα καὶ ρώτησαν νὰ μάθουν τί παράξενο πουλὶ εἶτανε τοῦτο, καὶ λιμπιστήκανε νὰ εἶχανε κανένα φτερό του. Ἡ πιὸ μεγάλη σκεφτότανε: «Θὰ βρῶ καμιὰ εὐκαιρία ποὺ θὰ μπορέσω νὰ μαθῶσω κανένα φτερό», καὶ ὅταν ὁ Κουτογιάννης πῆγε ἔξω, ἔπιασε τὴ χίνα ἀπὸ τὴ μιὰ φτεροῦγα, ἀλλὰ τὸ χέρι τῆς κόλλησε ἀπάνου τῆς. Ἦστερα ἀπὸ λίγο ἤρθε ἡ δευτέρα μὲ τὸ σκοπὸ νὰ βγάλῃ τῆς χίνας ἕνα χρυσὸ φτερό. Μόλις ὁμῶς ἄγγιξε τὴν ἀδερφή τῆς, κόλλησε κι αὐτή. Τέλος πάντων ἤρθε καὶ ἡ τρίτη μὲ τὸν ἴδιον σκοπὸ· τότε φώναξαν οἱ ἄλλες: «Μὴν ἔρθῃς κοντά μὴ, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ!» Μὰ αὐτὴ δὲν κατάλαθε, γιατί νὰ μὴ ἔρθῃ κοντά, καὶ σκέφτηκε: «Ἄφοῦ αὐτὲς εἶναι ἐκεῖ, γιατί νὰ μὴν εἶμαι κ' ἐγὼ μαζί τους;» καὶ ζύγωσε, μὰ μόλις ἄγγιξε τὴν ἀδερφή τῆς, κόλλησε καὶ ἡ τρίτη. Ἔτσι ἀναγκαστήκανε τὴ νύχτα νὰ τὴν περάσουν μαζί μὲ τὴ χίνα.

Τὸ πρωὶ πῆρε ὁ Κουτογιάννης τὴ χίνα στὰ χέρια καὶ ἔφυγε, χωρὶς νὰ τὸν μέλῃ, γιὰ τὰ τρία κορίτσια ποὺ εἰντούσαν κολλημένα πάνου σ' αὐτή. Ἐπρεπε ὄλο νὰ τρέχουν πίσω του, δεξιά καὶ ἀριστερά, ὅπως τὸ ἤθελε αὐτός. Μέσα στὸ χωράφι τοὺς βρῆκε ὁ παππᾶς, καὶ ὅταν εἶδε αὐτὴ τὴν παράτα εἶπε: «Δὲν ντρέπεστε, παλιοκόριτσα, νὰ τρέχετε ὄλο πίσω ἀπὸ τὸ παλληκάρι μέσα στὰ χωράφια; Δὲν κάνει». Λέγοντας αὐτὰ ἔπιασε τὴν πιὸ μικρὴ ἀπ' τὸ χέρι καὶ ἤθελε νὰ τὴν τραβήξῃ πίσω μὰ μόλις τὴν ἄγγιξε, κόλλησε κι ἀναγκάστηκε κι ὁ ἴδιος νὰ τρέχῃ πίσω τους. Ἦστερα ἀπὸ λίγο ἤρθε ὁ καντηλανάφτης καὶ εἶδε τὸν παππᾶ ποὺ εἶτανε ἔσπίσω ἀπὸ τρία κορίτσια καὶ τόσο παραξενεύτηκε ποὺ φώναξε: «Αἱ, παππᾶ μου, γιὰ ποὺ τῶθαλες; Μὴν ξεχάσῃς, πὼς σήμερα ἔχουμε βαφτίσια» κ' ἔτρεξε κοντὰ καὶ τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ μανίκι, καὶ κόλλησε κι αὐτός. Καθὼς οἱ πέντε τραβοῦσανε μπροστά, ἤρθανε ὅυδ χωριάτες μὲ τίς τσάπες τους

ἀπὸ τὸ χωράφι ὁ παππᾶς τοὺς φώναξε καὶ τοὺς παρακάλεσε νὰ τὸν ξεκολλήσουνε μαζί με τὸν καντηλιανόφτη. Μόλις ὅμως ἀγγιζῶν τὸν καντηλιανόφτη, κόλλησαν κι αὐτοὶ καὶ εἰντούσαν τώρα ἐφτά, ποὺ τρέχανε πίσω ἀπὸ τὸν Κουτογιάννη καὶ τὴ χίνα του.

Φτάσανε σὲ μιὰ πόλη. Ἐκεῖ βασιλευε ἓνας Βασιλιάς ποὺ εἶχε μιὰ θυγατέρα. Αὐτὴ εἶτανε τόσο σοδαρή, ποὺ κανένας δὲν μπορούσε νὰ τὴν κἀνῃ νὰ γελάσῃ. Γι' αὐτὸ ἐβγαλε μιὰ διάτα πὼς ὅποιος θὰ τὴν ἔκανε νὰ γελάσῃ, θὰ τὴν ἔπαιρνε γυναίκα. Ὁ Κουτογιάννης μόλις τὰ ἔμαθε αὐτά, πήγε μετ' τὴ χίνα του καὶ τὴν ἀκολουθία τῆς στὴ Βασιλοπούλα, καὶ ὅταν αὐτὴ εἶδε τοὺς ἐφτά ἀνθρώπους νὰ τρέχῃ ὁ ἓνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλο, ἄρχισε νὰ γελάῃ ὅσο μπορούσε πιὸ θονατὰ καὶ δὲν μπορούσε πιὰ νὰ κἀψῃ τὰ γέλια. Τότε ὁ Κουτογιάννης τὴ ζήτησε γιὰ γυναίκα· ἀλλὰ στὸ Βασιλιά δὲν ἄρεσε ὁ γαμπρός, βρήκε διάφορους λόγους γιὰ νὰ τὸν βγάλῃ ἀπ' τὴν ἰδέα του καὶ τοῦ εἶπε πὼς γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ τὴ βασιλοπούλα γυναίκα ἔπρεπε πρῶτα νὰ τοῦ φέρῃ ἓναν ἄντρα, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ πιῇ ἓνα κελλάρι γεμάτο κρασί. Ὁ Κουτογιάννης θυμήθηκε τὸ γεροντάκι, ποὺ ἴσως θὰ μπορούσε νὰ τὸν βοηθήσῃ, βγήκε ὄξω στὸ δάσος, καὶ στὸ ἴδιο μέρος, ὅπου εἶχε κόψει τὸ δέντρο, εἶδε νὰ κἀθεται ἓνας ἄντρας ποὺ εἶχε κατεδασμένα τὰ μοῦτρα. Ὁ Κουτογιάννης τὸν ρώτησε γιατί εἶτανε ἔτσι λυπημένος. Ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε: «Ἐχω μεγάλη δόξα καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὴ σήσω, τὸ κρῖο νερὸ με βλάπτει ἢ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἀδειασα ἓνα βρελί κρασί, μὰ τί εἶναι μιὰ στάλα ἀπάνου σὲ μιὰ ζεστὴ πέτρα;» «Τότε μπορῶ νὰ σὲ βοηθήσω», εἶπε ὁ Κουτογιάννης, «ἔλα μαζί μου, θὰ σὲ χορτάσω». Τὸν πήγε στὸ κελλάρι τοῦ Βασιλιά, καὶ ὁ ἄντρας ρίχτηκε ἀπάνου στὰ μεγάλα βρελία, κ'ἔπινε ὅσο ποὺ τοῦ πόνεσαν τὰ πλευρά, καὶ προτοῦ νὰ περάσῃ μιὰ μέρα, εἶχε ἀδειάσει ὅλο τὸ κελλάρι. Ὁ Κουτογιάννης ζήτησε πάλι τὴ βασιλοπούλα γιὰ γυναίκα, ὁ Βασιλιάς ὅμως φουρκίστηκε, γιατί ἓνας παλιάνθρωπος, ποὺ ὅλοι τὸν ἐλέγανε Κουτογιάννη, θὰ ἔπαιρνε τὴ θυγατέρα του γυναίκα. Γι' αὐτὸ ἐβγαλε νέους ὄρους· πρῶτα ἔπρεπε νὰ βρῇ ἓναν ἄνθρωπο ποὺ θὰ μπορούσε νὰ φάῃ ἓνα βουνὸ ἀπὸ φωμί. Ὁ Κουτογιάννης δὲν ἔχασε καιρό, μὰ πήγε γλήγορα ὄξω στὸ δάσος· ἐκεῖ καθότανε στὸ ἴδιο μέρος ἓνας ἄνθρωπος ποὺ ἔσφυγγε τὴν κοιλιὰ του μετ' ἓνα λουρί, εἶχε τὰ μοῦτρα του κατεδασμένα καὶ ἔλεγε: «Ἐφαγα ἓνα ὀλόκληρο φούρνο γεμάτο φωμί, μὰ τί ὠφελεῖ, σὰν κανένας ἔχει τέτοια πείνα· τὸ στομάχι μου μένει ἀδειανό,

καὶ πρέπει νὰ σφίξω τὴν κοιλιὰ μου, ἂ δὲ θέλω νὰ πεθάνω ἀπὸ πείνα». Ὁ Κουτογιάννης χάρηκε πολὺ μετ' αὐτὰ καὶ εἶπε: «Ἐλα μαζί μου καὶ θὰ χορτάσῃς». Τὸν πήγε στὴν ἀδελφὴ τοῦ Βασιλιά ποὺ εἶχε μαζέψει ὅλα τὰ ἀλεύρια ἀπὸ ὀλόκληρο τὸ Βασίλειο καὶ τὰ εἶχε κάνει ἓνα μεγάλο βουνό· ὁ ἄνθρωπος ἀπ' τὸ δάσος ὅμως ἀρχίνησε νὰ τρώῃ καὶ σὲ μιὰ μέρα δὲν ἔμεινε τίποτε πιὰ ἀπ' ὅλο αὐτὸ τὸ βουνό. Ὁ Κουτογιάννης ζήτησε γιὰ τρίτη φορὰ τὴ βασιλοπούλα γιὰ γυναίκα, ἀλλ' ὁ Βασιλιάς πάλι δὲν ἤθελε καὶ γύρεψε ἓνα καράδι ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ταξιδεύῃ στὴ γῆ καὶ στὴ θάλασσα. «Ἄμα σὲ ἰδῶ νὰ ταξιδεύῃς σ' ἓνα τέτοιο καράδι, θὰ πάρῃς ἀμέσως τὴ θυγατέρα μου γυναίκα». Ὁ Κουτογιάννης πήγε ἀπὸ τὸν πιὸ κοντινὸ δρόμο στὸ δάσος· ἐκεῖ καθότανε τὸ γεροντάκι, ποὺ τοῦ εἶχε δώσει τὴν πῆττα του καὶ τοῦ εἶπε: «Γιὰ σένα ἔφαγα καὶ ἔπια, καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ τὸ καράδι· ὅλα αὐτὰ τὰ κἀνω, γιατί με συμπόνεσες». Τότε τοῦ ἔδωκε τὸ καράδι ποὺ ταξίδευε στὴ γῆ καὶ στὴ θάλασσα, καὶ ὅταν ὁ Βασιλιάς εἶδε τοῦτο, δὲν μπορούσε πιὰ νὰ μὴ τοῦ δώσῃ τὴ θυγατέρα του, καὶ οἱ γάμοι ἔγιναν. Ὅστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Βασιλιά κληρονόμησε ὁ Κουτογιάννης τὸ Βασίλειο καὶ ἔζησε χρόνια πολλὰ εὐτυχισμένος μετ' τὴ γυναίκα του.

Μετάφρα. Α. STEINMETZ

Τ Ο Ζ Η Τ Η Μ Α Σ

ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ. — Ἐακολουθοῦμε τίς φαιδρὲς «Ταχυδρομιάδες» κατὰ τῆς ἐθνικῆς γλώσσας. Στις 2 τοῦ Νοέμβρη ὁ «Ταχυδρόμος» γράφει πὼς «ὁ μαλλιαρισμὸς φαίνεται (ὄχι φαίνεται, μὰ εἶναι ἢ ἀλήθεια) ὅτι ἐξέτεινε τὸ δίκτυόν του καὶ εἰς Μ. Ἀσίαν. Καὶ παίρνοντας ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν «Ἀκτίνα» (Τουρκόφωνη ἔφημερίδα ποὺ βγαίνει στὴν Ἀνατολή) «ἡτὶς δημοσιεύει ἀποκαλυπτικὰ τινα περὶ ὑπόλων ἐνεργειῶν (βᾶί! βᾶί!) ἐν Ἀνατολῇ» μᾶς μαθαίνει (καὶ σπολλάτη του) πὼς στῆς Πόλης «τὸ Ζωγράφειον ὑπάρχουν 6 διδάσκαλοι μαλλιαροί, ἐκ τῶν ὧ δὲ ἑφόρων οἱ 3 εἶναι ἐπίσης μαλλιαροί, συγκεντρώσαντες οὕτω τὴν πλειονοψηφίαν».

«Ταχυδρόμος» (12 τοῦ Νοέμβρη):

«Ἡ Κεντρικὴ τοῦ Πέραν Ἐφορία ἐτίμησε καὶ ἐαυτὴν καὶ τὴν μεγάλην ταύτην κοινότητα διὰ τῆς πατριωτικῆς τῆς στάσεως καὶ τῆς εὐόρκου ἐκπληρώσεως τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς καθήκοντος ἐν τῇ ζητήματι τοῦ Ζωγραφέιου. Εἰς τοὺς ἱεροσούλους, τοὺς συνωμοτήσαντας κατὰ τῆς ἐθνικῆς γλώσσας εἰς αὐτὰ τὰ

φυτώριά της, βροντοφωνείται ότι κάκιστα ἐφαντάσθησαν ότι ἦτο ἐκεῖ ἢ θέσις των, ότι δὲν ὑπῆρχον ὀφθαλμοὶ ἄγρυπνοι καὶ καρδίαι ἐνδιαφερόμεναι διὰ τὴν τιμίαν ἐθνικὴν παρακαταθήκην καὶ ότι θὰ ὠργιάζον ἐλευθέρως ἐντὸς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ περιβάλλοντος. Τὸ Ζωγράφειον πρέπει νὰ ἀπολυμανθῆ τάχιστα ἀπὸ τοῦ μαλλιαρισμοῦ, ὡς ἀπελυμάνθη ἀπὸ τῆς εἰσδαλοσύνης χολερικῆς ἐπιδημίας. Καὶ μήπως ἡ ἄλλη ἐπιδημία εἶναι ὀλιγώτερον εἰδεχθῆς; Ἴσως δὲ ἡ χολέρα εἶναι εἰς πένθημος συμβολισμός. . . .»

Μπορεῖ νὰ συμβαίνει καὶ τάντίθετο. Ἡ καθαρεύουσα δηλ. νᾶναι «εἰς πένθημος συμβολισμός τῆς χολέρας.» Δὲν ξέρουμε.

«Ταχυδρόμος» (13 τοῦ Νοέβρη): «Πληροφοροῦμεθα ότι εἰς χεῖρας τῆς Α. Θ. Παναγιώτητος περιήλθε τελευταίως ἐγκύκλιος σοματείου λαθραίου «γιά τὴ ξάπλωσι τῆς γλώσσας», ὑπογεγραμμένη ὑπὸ διδασκάλου κεντρικῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει σχολῆς. Τὸ νέον τοῦτο μαλλιαρικὸν κρούσμα μεταξὺ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐθνικὴν ἐκπαιδεύσιν μεγάλως ἐξώργισε τὸν Πατριάρχην, ὅστις καὶ ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην μέτρων συντόνων.

«Καὶ εἶναι καιρὸς πλέον αὐτὸ τὸ Ἔθνικὸν Κέντρον, καθ' ἣν ἔχει ἱερὰν ἀπέναντι τοῦ Γένους ὑποχρέωσιν, νὰ πατάξῃ ἀμειλίχτως τὸ κακὸν ἡθὸς νόσημα. Ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία τοῦ Πέραν ἐκτελεῖ ἤδη δραστηρίως καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης σοβαρότητος τὸ ἐπιβαλλόμενον αὐτῇ καθήκον.»

Καὶ παρακάτω: «Καθὰ γράφει συνάδελφος, ἡ ἔφορία τοῦ Ζωγραφείου εἰς πρώτην συνεδρίασιν θὰ συζητήσῃ τὴν ἐπιτίμησιν τῆς Κεντρικῆς Ἐφορίας. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ φύλλον ἐρωτᾷ ἂν οἱ τρεῖς ἢ τέσσαρες ἔφοροι, οἱ εἰσηγηταὶ τοῦ νέου προγράμματος, θὰ παραιτηθῶσιν, ἀφοῦ ἀναθέσωσιν εἰς τὸν κ. Ζαμαρίαν νὰ ἐπαναφέρῃ ἐν ἰσχύϊ τὸ παλαιὸν πρόγραμμα, διότι παραδόξως, λέγει, κατὰ τὰς πληροφορίες του, οἱ ἔφοροι οὗτοι προτίθενται καὶ αὐτοὶ νὰ ἀντεπιτιμήσωσι τὴν Κεντρικὴν Ἐφορίαν!!!»

Ὅπερ καὶ ἐγένετο! Κι ἀναγκάζεται νὰν τὸ μολογήσῃ κι ὁ ἴδιος ὁ «Ταχυδρόμος» (17 τοῦ Νοέβρη), φυσικά, μὲ ψυχικὸν σπαραγμό:

«Ἡ θρασυτής των κ. κ. μαλλιαρῶν ἐφόρων τοῦ Ζωγραφείου δὲν γνωρίζει πλέον θρα. Τὸ θρυλλοῦμενον, ὅτι ἤθελον ἀντιταχθῆ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν προϋσταμένην ἀρχήν, ἐπιγλήθουσεν. Ἀλλὰ τόσῳ τὸ χειρότερον δι' αὐτούς, ἀφοῦ συμπληροῦσιν οὕτω οἱ ἴδιοι τὸν χαρακτηρισμὸν των.

«Εἰς τὴν παράτολμον ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν ἀπηύθυναν πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορίαν, ἦτις κα-

λοῦσα αὐτούς εἰς τὴν νομιμότητα εἶχεν ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπάνοδον τοῦ παλαιοῦ προγράμματος, ἀφοῦ τὸ νέον δὲν ἐνεκρίθη ὑπὸ κοινοτικῆς συνελεύσεως, ἀπορεῖ τις τί πρῶτον νὰ θιαυμάσῃ, τὴν προπέτειαν ἢ τὴν σοφιστείαν καὶ τὴν καταστρατήγησιν τοῦ νόμου.

«Ἄρνούμενοι νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς Κεντρικῆς Ἐφορίας, διατείνονται ὅτι αἱ ἐπενεχθεῖσαι ἐν τῇ προγράμματι μεταβολαὶ δὲν φέρουσιν ἢ ἀπλῶς μεθοδικὸν καὶ διδακτικὸν χαρακτήρα καὶ ὅτι ἄλλως τε ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία δὲν δικαιούται νὰ ἐπεμβαίνει εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ Ζωγραφείου! Μανθάνομεν δὲ ὅτι ἐν ταῖς παρασκηνοῖς ἱταμῶς εἰς ταῦτα ἐπιπροσθέτουσιν, ὅτι ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία δύναται τὸ πολὺ νὰ ἐπιδύληγῃ ἐπὶ τῶν προϋπολογισμῶν.

«Ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία, καταπλαγεῖσα καὶ διὰ τὸ ἀνευλαδὲς ὕψος τῆς ἀπαντήσεως τῆς Ἐφορίας τοῦ Ζωγραφείου, ἀπεφάσισε ὅπως μετὰ νέαν καὶ τελευταίαν πρόσκλησιν εἰς τὴν νομιμότητα ἀποσταθῆ εἰς τὸ Μ. Συμβούλιον.»

Δηλαδή, θὰ κάνουν τὰ παράπονά τους στὸ Διμαρχο!—καθὼς λέμε καὶ μεῖς ἐδῶ.

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἓνα φίλο, στὰ ξένα)

Ἀθήνα, 25 τοῦ Νοέβρη.

Πάλι τὸ σήκωσαν στ' ἀντάρτικο οἱ Ἀρβάνιτες. Κι ἀνέβηκαν στὰ βουνά, κ' ἐγίναν μπουλούκια καὶ χτυποῦν τὸν Τούρκικον στρατὸ ὅπου τὸν πιτύχουν. Νέα Ἐπανάστασι δηλ. πρὸ πεισιματάρα ἀπὸ τὴν περασμένην. Μέχρι τώρα σ' ὅσες συμπλοκὰς κι ἂν ἔκαμαν τοὺς πετσόκοψαν τοὺς Τούρκους. Ὁ Ἀρβανίτικος αὐτὸς ἀνεμοστρόβιλος πού σηκώθηκε ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὀλιγόχρονη γαλήνην ἔκαμε τὴν Πύλην νὰ τὰ χρειαστῆ καὶ νὰ σκεφτῆ στὰ σοβαρὰ πῶς εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νὰ στείλῃ κι ἄλλοτε στρατὸ νὰ δώσῃ κουράγιο στὸν παλιὸ πού δεκατίζειται κάθε μέρα.

Οἱ κουμπαριές μας μὲ τοὺς Βούλγαρους μέχρι τὴν ὥρα πάνε μιὰ χαρά. Καθὼς λένε οἱ τελευταῖες εἰδησεις ἀπὸ τὴν Πύλην, πολὺ γλήγορα θὰ πραγματοποιηθῆ ἡ συνεννόησι αὐτή, γιὰτὶ ἀρχίζουσι νὰ συναγρικιοῦνται στὴν Τουρκίαν καὶ οἱ βουλευτῆς Ρωμιοὶ καὶ Βούλγαροι.

Τὸ μόνο πού φέρνει ἐμπόδιο εἶναι οἱ Σέρβοι γιὰτὶ φοβοῦνται μὴ καὶ θυσιάσῃ ὄλα τὰ Σερβικὰ συμφέροντα τὸ Πατριαρχεῖο, τὴ στιγμὴ πού θὰ κοντοζυγώσωμε μὲ τοὺς Βούλγαρους. Κοντὰ σ' ὄλα αὐτὰ

μιά Βουλγάρικη φημερίδα έγραψε πώς πολύ γλήγορα έ Διάδοχος τής Ελλάδας θά πάη στή Σόφια νά τά κουδεντιάση, με τὸ Βασιλιά τους γιὰ τὸ ζήτημα καὶ ὕστερα ὁ Φερδινάνδος θάρθη στήν Ἀθήνα. Ὡστόσο ἔμελλε ἀρχίζουμε τίς τοιμασίες γιὰ τὴν ὑποδοχή.

Τὰ βάζανα τῶ Ρωμιῶν στὸ Τούρκικο, πάνω στή φούργια τους ἀκόμα. Οἱ Τούρκοι βολήθηκαν νά τοὺς ξεκληρίσουν. Διωγμοί, ξύλο, φυλάκισεις, μαχαίρι, φωτιά καὶ θανατικό.

Στὰ μισὰ τοῦ 1911 ἀποφασίστηκε ὁ Τσάρος νά πάη στή Σόφια. Οἱ Βούλγαροι εἶναι γεμάτοι χαρά. Λένε πὼς αὐτὴ ἡ βίξιτα ἔχει μεγάλη πολιτικὴ σημασία γιὰ δαύτους.

Ὁ αὐτοχερισμὸς δίνει καὶ παίρνει δῶ στήν Ἀθήνα. Τὴν περασμένη Τετάρτη ὁ γραμματέας τοῦ Πολυτεχνείου Ἄρ. Μαυριδῆς, κλεισμένος στὶς Κεντρικὲς Ἐνωσιεὶς γιὰ κατάχρηση, ἔδωσε μιὰ ἀπὸ ἓνα ψηλὸ παράθυρο τῆς φυλακῆς ἔξω στήν πλακόστρωτη αὐλὴ καὶ σκοτώθηκε.

Σήμερα πάλι τἀπόγιομα ὁ τμηματάρχης τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας Γαβρ. Βυζαντινὸς αὐτοχεριάζτηκε μέσα στήν ἀνάκριση τῆ στιγμῆ ποὺ ἔμαθε πὼς βγήκε ἡ Εἰσαγγελικὴ γνωμάτευση γιὰ τὴν προσφυλάκισή του. Κατηγοροῦνταν γιὰ τὴν ὑπέλιψη τῆς πλαστογράφησης τῶν ἀπολυτηρίων τοῦ Λύκειου Χαντζηχρήστου στήν Πόλη. Ἡ σφαῖρα τὸν πέτυχε στὸ δεξιὸ μηλίγκι, βγήκε ἀπὸ τἀριστερά, τὸν ἔριξε κάτω νεκρὸ καὶ βρῆκε στὸ ἔδγα τῆς ἡ σφαῖρα καὶ τὸν ἀνακριτὴ Μίχα στή μύτη. Εἶτανε δυνατὴ καὶ τυχερὴ γιὰτὶ πλήγωσε κι αὐτὸνε στὰ καλά. Ἡ κατάστασή του ἀπελπιστικὴ. Κι ἔτσι τούτη τῆ βδομάδα ἡ ἡσυχία τῆς πρωτεύουσας ταραχτήκε ἀπὸ τρία θανατικὰ τραγικὰ καὶ γιομάτα φρίκη.

Στὶς δόξες τῆς τούτης τῆς ἡμέρας ἡ πολιτικὴ κίνηση. Ζυγώνει, βλέπεις, κ' ἡ Κεριακὴ, ἡ ἡμέρα τῆς «κρίσεως», νά ποῦμε. Στὰ καφενεῖα, στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατείες, τὸ ἐκλογικὸ λακριντὶ καὶ οἱ λογαριασμοὶ καὶ τὰ νούμερα στήν ἡμερησία διάταξη. Θέρμη, ἔχει πιάσει ὅλους τοὺς Ἀθηνιώτες γιὰ τὴν ἐκλογὴ. Τὴν Τετάρτη τὸ βράδι ἔκαμαν μεγάλη διαδήλωση οἱ ὑποψήφιοι τοῦ λαϊκοῦ συδουασμοῦ. Ἡ διαδήλωση με φωνὲς καὶ λαμπάδες πέρασε τὴν Ὀμόνοια καὶ ἀπὸ τὸ δρόμο Σταδίου τράβηξε γιὰ τὸ Σύνταγμα. Ἐκεῖ ξεφωνηθήκανε λόγιοι, ἀναπτυχθήκανε προγράμματα, ζητηθήκανε βοήθειες καὶ ψήφοι.

Τραβᾶν τὸ διάβολό τους οἱ δικοὶ μας στή Μακεδονία μὰ καὶ τὰ βάζανα τῶν Βουλγάρων δὲν πάνε πίσω. Προχτεσινὰ τηλεγραφήματα λένε πὼς σὲ μιὰ

λυσσώδικη μάχη ποῦκαμε, μιὰ Βουλγάρικη συμμορία με τοὺς Τούρκους οἱ τελευταῖοι πιάσανε ἓνα Βούλγαρο. Ἀπερίγραφα κείνα ποὺ τράβηξε ὁ μαῦρος. Τούκαμαν χίλια βασανιστικὰ καὶ στὸ τελευταῖο τοῦ βγάλανε καὶ τὰ μάτια.

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ

Ὅπως τὸ δηλώσαμε καὶ πρὸ εἴκοσι περὶπου μέρες, στή σελίδα 202, ἔσο δὲν πλερώνονται οἱ συντρομέες δὲν εἶναι δυνατὸ νά βγαίνει ταχτικὰ καὶ τὸ φύλλο. Τὰ λόγια μας κανεῖς δὲν τὰ πρόσεξε τότε καὶ γι' αὐτὸ ἀναγκάζομαστε νὰν τοὺς τὰ ξαναθυμίσουμε καὶ σήμερα, με τὴν ἐλπίδα πὼς τούτη τῆ φορά θὰν τὰ προσέξουν καὶ θὰ στείλουν, ἔσο μποροῦνε πὶδ γλήγορα, τίς συντρομέες τους.

Γιὰ νά μή σταματήσει ὀλωσδιόλου ὁ «Νουμάς», ποὺ θὰ εἶτανε ἐλέθριο γιὰ τὸν ἀγώνα μας, ἀναγκάζομαστε νά βγάλουμε δυὸ φύλλα μοναχὰ τὸ Δεκέβρη, ἀντὶ τέσσερα ποῦναι τὸ ταχτικό, δηλ. νά βγάλουμε τὸ ἓνα φύλλο στὶς 12 καὶ τᾶλλο στὶς 26 τοῦ Δεκέβρη, ἀρχινώντας πάλι, με τὴν καινούρια χρονιά, τὴν ταχτικὴ, κάθε Κεριακὴ, ἔκδοση τοῦ φύλλου.

Ἐλπίζουμε στὸ ἀναμεταξὺ νάρθουνε οἱ καθυστερούμενες συντρομέες, γιὰτὶ εἶναι ἄδικο νά πολεμιέται με τέτιο τρόπο ἓνα φύλλο ἀπὸ κείνους ποὺ ἔπρεπε ἴσια ἴσια με κάθε θυσία τους νὰν τὸ συντρέχουνε. Ὅσοι ἔχουν πλερώσει τῆ συντρομῆ τοῦ 1910, γιὰ νά μή ζημιωθοῦνε τὰ δυὸ φύλλα ποὺ δὲ θὰ βγοῦνε, μποροῦνε νά ζητήσουνε νὰν τοὺς σταλθοῦνε χάρισμα βιβλία μαντῆς δραχμῆς ἀπὸ κείνα ποὺ πουλιοῦνται στὰ γραφεῖα μας, στέλνοντας μόνο 25 λεπτὰ σὲ γραμματόσημο γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ.

• Ο ΝΟΥΜΑΣ

Langue française. Cours et leçons particulières. Littérature. Correspondance Commerciale. Préparation aux examens.

Ecrire : S. P. Maison Ricaki Ambellokipi.

ΣΩΤΗΡΗ ΣΚΙΠΗ

ΕΦΤΑ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

Ἡ Μεγάλη Αὔρα, φρ. 3. Κάλβεια μέτρα, φρ. 2. — Ἄγια-Βαρβάρα, φρ. 2. — Ἡ Νύχτα τῆς Πρωτομαγιάς, φρ. 2. — Ὁ Ἀπέθαντος, φρ. 3. — Θέατρο καὶ Πρόζα, φρ. 2. — Τρόπαια στήν Τρικυμία, φρ. 2. — Οἱ Τσιγγανόθεοι, φρ. 2.

Η ΤΙΜΗ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΦΡ. 15.

PARIS—13, rue du Val-de-Grâce.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Στό τελευταίο φύλλάδιο του «Mercure de France» (1er Décembre 1910) ο κ. Α. Άστεριώτης (Philéas Lebesgue) γράφει κριτική για τα έργα του Πέτρου Βασιλικού (Σοσιαλισμός και γλώσσα), Σ. Λάμπρου (Ίστορία της Φραγκοκρατίας εν Έλλάδι), Κώστα Παρορίτη (Στό Άλμπουρο) Γιάννη Περγιαλίτη (Παιδαγωγικοί μύθοι), Πέτρου Ζητουναίτη (Αύκηθος), Α. Λεκόπουλου (Τό βιοζι) και Ν. Σαντοριναίου (Άγριολούλουδα).

— Νά μή σκοτώνουν οί άντρες τις γυναίκες τους σαν τις πιάνουνε «νά παραβαίνουν τή συζυγική πίστη» μά νάν τις δωύχουνε. Νά μήν άθωώνουν οί ένοχοι πανηγυρικά τοίς συζυγοχτόνους, γιατί έτσι πληθαίνουν τά τέτια έγκλήματα «τιμής», ποί λένε. Νά κρατούν κ' οί γυναίκες άρματα πάνου τους για νά διαφεντεύουν τή ζωή τους.

— Αλλά τά σπουδαία ζητήματα ζητάζει φαρδιά πλαιτιά, στην «Άκρόπολη» τής περασμένης Κερυκικής ή κ. Αίρα Θεοδοροπούλου, άξ' άφορηή τής πανηγυρικής άθώωσης του δικηγόρου Αίδη ποί σκότισε πρό λίγους μήνες τή γυναίκα του.

— Τά ζητήματα, όπως τά θέτει φωτεινά κι άθροιστικά, ή κ. Θεοδοροπούλου, άξίζει νά συζητηθούνε, όχι μέ τό στενό νοικοκυριάτικο πνεύμα, μά άνοιχτά και φιλελεύθερα.

— Ό άτοχυρισμός του Βυζαντινού και του Μαυρίδη, ά δέν τους δικαιώνει ως καταχραστής υπάλληλους (γιατί ό άθώος δέ σκοτώνεται, μά στέκεται βράχος και διαφεντεύει τήν άθώότη του), τους εξαγνίζει κάπως ως κοινωνικούς άθρόπους. Καταχραστήκανε, παρανομήσανε, έίδαν πώς τους μωριστήκανε και τους πιάσανε και ντροπήκαν νά ζούν πιά. Κι αυτό πολύ.

— Ά δέν ντροπώντανε νά ζούνε φτωχικά, μόνο μέ τό μιστό τους, δέ θά φτάνανε στη θέση τής δεύτερης ντροπής, νά ζούνε δηλ. και άτιμοι. Η μιά ντροπή φέρνει τήν άλλη.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ω. Α. Τό λάβαμε. Θά γίνει ό,τι γράφετε. —κ. Ν. Ε. στη Σμύρνη. Τώρα μέ τήν καραντίνα δέ φεύγουν ταχυτικά τά ταχυδρομεία καθώς πρώτα και γι' αυτό γίνεται αυτή ή άταξία. —κ. Ν. Στυλ. στην Πόλη και Άρ. Κορ. Μην ξεχνάτε έ,τι μās τάξατε. —κ. Γ. Χουζούρη στη Σαλονίκη. Άπό τό Φλεβάρη καρτερούμε τό λησμέ κι όμως άκόμα νάρθει. Δέν τάποσασίξετε πιά ; — κ. Ε. Στ. στην Άλεξάνδρεια. Άμα στείλεις τή συντρομή σου θά λαβαίνεις ταχυτικά τό φύλλο. Η συντρομή, καθώς τό δηλώνουμε σε κάθε φύλλο, πλερώνεται μπροστά. Τή συντρομή μπορείς νά μās τή στείλεις ή μέ ταχυδρομική έπιταγή, ή μέ γραμματόσημο, ή μέ χαρτόνομμα. Υπάρχουνε χίλιοι τρόποι για έπειον έχει όρεξη νά πλερώσει.

Η ΠΡΟΣΟΧΗ πού γεννή ή αγάπη πού έμπνέει στους συγχρόνους τους κι άκόμα καισ' αυτούς πού κατόπι τους έρχονται, ό ποιητής, δέν κρατιέται πάντα από τήν άξία κι από τή μεγαλοσύνη του ποιητή.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τό γραφείο, δρόμος Ίπποκράτη 11, πουλιούνται τάκλουθα βιβλία προς ΜΙΑ δραχμή τό ένα, έξόν δσα είναι σημειωμένα μέ άλλες τιμές :

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «Η Ματιά». —ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ, «Ό Μέγ' Άλέξαντρος». —ΒΑΡΛΕΝΤΗ, «Δόξα και Ζωή», — ΗΛΙΑ Η. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ, «Δάφνης και Νλόχ» του Δόγγου (μετάφρ.), — «Τίμονας ή Μισάνθρωπος» του Λουκιανού (μετάφρ. λ. 50), — «Ό Προσκυνητής». —ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, «Τά Τραγούδια του Άπρίλη» (δρ. 2). —ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, «Άπό τόν Κόσμο του Σαλονιού». —ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, «Ίστορία τής Ρωμισούνης». —ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Νησιώτικα Τραγούδια». —Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τά Γεωργικά του Βεργίλιου» (λ. 50). —ΙΔΑ, «Σαμοθράκη» (δρ. 2). ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ, Τραγούδια για μιá φωνή μέ πιάνο, και Μπαλάντες για πιάνο, τό κομμάτι δρ. 1. —Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, «Τά Τραγούδια του Στρατιώτη» (λ. 10). —ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΔΕΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τό Βιολί». —Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ, «Πλουτολαγία». —Α. ΜΑΓΡΟΥΔΗ, «Μικρά Τραγούδια». —ΑΛΕΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, «Άθρόπινος Μηχανισμός». —ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ, «Στό Άλμπουρο» (δρ. 2). —ΚΩΣΤΑ Γ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ, «Μουσικές». —ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ, «Τά Ώρατα» (δρ. 2). —Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ, «Σαλόμης» του Ο. Wilde (μετάφρ.). —ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, «Τά Χαλιά και τά Καινούργια». —ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΑΔΕΡΗ, «Ό Αϊας» του Σοφοκλή (μετάφρ.). —Σ. ΣΚΙΠΗ, «Η Μεγάλη Αΐρα» (δρ. 2), — «Juvenilia». —Γ. ΣΚΑΗΡΟΥ, «Τό Κοινωνικό μας Ζήτημα» (λ. 50). —ΠΑΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ, «Πλουτάρχου : Περ' Παίδων Άγωγής» (μετάφρ.). —ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπουμπούκια». —Δ. Η. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα) : «Ζωντανό και Παθαμμένο», — «Ό Άσωτος», — «ΟΙ Άδελφές» (δρ. 2). —ΜΕΝΟΥ ΦΙΛΗΝΤΑ, «Άπό τούς Θρόλους τών Αίωνων», — «Γραμματική τής Ρωμαϊκής Γλώσσας» (Α' έκδοσι). —Ζ. ΦΥΤΙΑΗ, (δράματα) : «Τό Έκθετο», — «Άίως Άκρογιάλι». — «Χτισμένο στον Άρμυ». —ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ, «Τό Γλωσσικό Ζήτημα». —ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ (δράματα) : «ΟΙ Πετροχάρηδες», — «Μελάχρα».

Για τό έξωτερικό, λ. 25 παραπάνου δ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ περασμένοι του «ΝΟΥΜΑ» έξόν από τόν πρώτο ποί δέν υπάρχει κανένα τον αντίτυπο πουλιούνται δρ. 12 ή ένας για τήν Ελλάδα και φο.χρ. 12.50 για τό Έξωτερικό.

Τό γραφείο του «Νουμά» στέλνει στους συνδρομητάδες του Έξωτερικού ό,τι βιβλία του ζητήσουνε, στις τιμές πού τά πουλόνε τάλλα βιβλιοπωλεία, δίχως παραπάνο στό έξοδο, έξόν τά ταχυδρομικά.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (με εικόνες του κ. Ν. Δύτρα).

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (με εικόνες της Κας Σοφίας Λασκαρίδη).

Τυπώθηκε στη Λόντρα, σε διαλεχτό χαρτί και είναι καλλιτεχνικά δεμένο.

Πουλιέται στο βιβλιοπωλείο τής «Εστίας» δρ. 3.50.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΑΘ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

